

Република Србија
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Београд
Ул. Устаничка бр. 29
К-По₂-42/2010

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА

**СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА ОД
12.02.2013. године**

УТВРЂУЈЕ СЕ да су на главни претрес приступили:

- заменик тужиоца за ратне злочине Милан Петровић,
- оштећени Рибих Зијо са пуномоћником, адвокатом Марином Кљајић,
- окривљени Богдановић Дамир са браниоцем адвокатом Милосављевић Александром,
- окривљени Стојановић Зоран са браниоцем, адвокатом Живановић Горданом,
- окривљени Гаврић Томислав са браниоцем, адвокатом Миланом Бирманом,
- окривљени Шевић Ђорђе са браниоцем, адвокатом Симић Синишом,
- окривљени Алић Зоран са браниоцем, адвокатом Кузовић Јасминком,
- окривљени Ђурђевић Зоран са браниоцем, адвокатом Бобић Светланом и
- окривљена Ђекић Драгана са браниоцем, адвокатом Нинић Гораном.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Можемо да одржимо главни претрес? Сагласни? Одлуку Тужилаштва ћете добити. Одлучено је, добићете одлуку. У сваком случају, ако нема никаквих примедби. Ђурђевићу, изволите.

ОКР. ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ: Поштовани господине председавајући, ја нисам добио ништа писмено да ли је одлучено или није одлучено, тако да то је чула-казала, по мени.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то то?

ОКР. ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ: Ваљда треба да добијем некакво писмено решење, да ли је одбијено или није одбијено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добићете, добићете, Ђурђевићу. Седите, ако је то све што сте хтели да кажете, можете да седнете.

ОКР. ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ: Добро. Само тако ви радите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Констатује се да је окривљени Ђурђевић приликом напуштања говорнице, када је кренуо да одлази према месту за оптужене, изговорио следеће речи: „Само тако ви радите“.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Надам се да се чуло, пошто нисте говорили у микрофон, а овде постоји централни микрофон, па ће се снимити на транскрипту. У сваком случају,

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес ОДРЖИ.

НАСТАВЉА СЕ главни претрес давањем завршних речи странака.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Даћу реч оштећеном. Хоћете Ви колегинице Кљајић или? Пуномоћник оштећених, адвокат Марина Кљајић, изволите.

ЗАВРШНЕ РЕЧИ СТРАНАКА

ПУНОМОЋНИК ОШТЕЋЕНИХ АДВ. МАРИНА КЉАЈИЋ: Поштовано веће, као пуномоћник оштећеног Зије Рибиха придружујем се завршној речи браниоца. Оптужницу сматрам доказаном у односу на све оптужене и по свим тачкама, а из свих оних разлога које је врло детаљно заменик тужиоца образложио, па их зато ја нећу понављати, јер нема потребе за тим. Осврнула бих се само на неке моменте.

Ово суђење оставило је на све нас овде у судници веома снажан утисак. Тај утисак је тужилац веома прецизно дефинисао рекавши – „због онога што су учинили оптужени, ја као човек сам ужаснут“. Тај утисак који је ово суђење оставило је ужас од количине зла које је учињено.

Почело је у Скочићу рушењем једног верског објекта без икакве потребе, ето тако. Оптуженима је једноставно сметао. Затим скупљањем читаве једне националне заједнице, свих до којих су могли доћи, њиховим плачкањем, узимањем онога што су сматрали да им се допада, пребијањима, силовањем деце, убиством Арифа, затим купљењем свих, одвожењем до Малешиха, где су три оштећене издвојили, а остале одвезли и побили на најсвирепији, на најбездушнији начин, све до једног. Зија је преживео, не њиховом вољом, јер је намера била да и он не преживи, него једноставно што је у таквој ситуацији ето имао среће. Побијени су стари људи, побијене су жене, побијена су деца. Убијати децу једне националне групе, једног народа, значи затирати их, а то су оптужени урадили свесно, добро знајући које последице такве њихове радње имају. Тужилац је рекао - „убијено је седморо деце“. Правно другачије није ни могао. Међутим, коначни број жртава је далеко, далеко већи. Убиством седморо деце, сва њихова будућа покољења су избрисана.

Затим оптужени настављају своје радње у Малешиху. Оно што су нам оштећене испричале, то је било у једном дужем периоду убијање оне последње мрвице људског достојанства које су те несрећне жене имале. Ми смо чули њихова сведочења. Овај суд, нажалост, не располаже са службом за заштиту сведока која је екипирана да има стручњаке, који су посебно верзирани да пруже праву, психолошку помоћ таквим сведоцима, тако да смо имали прилике да видимо потпуно огољене последице свега што су оштећене преживеле. Оне су и у овој судници говорећи о ономе шта им се догодило, то преживљавале веома тешко и то су последице које ће оне носити трајно. Током њиховог сведочења имали смо прилику да видимо још једну ствар, а то је понашање оптужених. Сваки оптужени има право да се брани на начин који он сматра да је најбољи и на начин који сматра да је најпримеренији покушава да дискредитује сведока. Међитим, начин на који су то оптужени радили, вређајући оштећене, називајући

их и погрдним именима, показују, уствари, њихов однос и према жртвама, а и према самом делу. Имајући све то у виду, ми долазимо до закључка да је друштвена опасност огромна.

Тужилац је тражио да се огласе кривим и да се изрекну три максималне казне затвора. Потпуно се слажем са овим тужиочевим захтевом, пресуда коју ћете донети нажалост не може да избрише последице. Ниједна пресуда не може. Међутим, може да учини нешто друго, може да направи један цивилизацијски отклон од тог огромног зла које се десило и да покаже да ни ова земља, а ни овај народ такво понашање никада неће толерисати и због тога донесите је. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Пуномоћник оштећеног, адвокат Марина Кљајић се у завршној речи осврнула на догађаје који су предмет ове оптужнице. У свему је сагласна са завршном речи тужиоца.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Што се тиче одштетног захтева, нисте истакли.

Пун.ошт.АДВ. МАРИНА КЉАЈИЋ: Одштетни захтев ће се посебно истаћи.

А одштетни захтев ће посебно истаћи, не у овом поступку.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем. Прелазимо на одбрану. Даћу реч браниоцу првоокривљеног, адвокату Александру Милосављевићу. Изволите, колега.

АДВ. АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ: На почетку желим да изразим саучешће страдалима који су предмет овог поступка и ближњима свих невино страдалих током ратних дешавања на простору бивше Југославије које су обележиле како деведесете године прошлог века, тако и животе многих генерација, без обзира на то ко је починио те злочине.

Поступак у коме учествујемо је узроковао јако пуно дана притвора, као мере за обезбеђење неоматаног вођења кривичног поступка и на овај начин покушавам да скренем пажњу суду на одређене чињенице: органи гоњења, мислим ту на полицију и тужилаштво, као и сам суд, знају да је од тренутка када је поступак, од тренутка завршетка периода који је описан у оптужници до тренутка почетка формалног почетка кривичног поступка прошло седамнаест година. Током тих седамнаест година сви оптужени су живели на територији Републике Србије, а против већине њих, односно против свих њих, барем у почетку, је одређена наведена мера. Из свих тих разлога, поставља се питање оправданости и како и дужине, тако и изрицање такве драстичне мере, узимањем слободе у тако дугом трајању које је овде присутно.

Мом браћенику, Дамиру Богдановићу ставља се на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142 став 1 КЗ СРЈ. У оптужници, у делу који тужиоци називају „капа“, употребљена је једна општа формулација – саглашавајући се са предузетим радњама једни других из своје јединице, које се односи и на Дамира. Сама чињеница да је

обухваћена у овом делу може лако да наведе на погрешан закључак, јер оптужница говори о периоду од почетка јула 1992. године до половине јануара 1993. године, а неспорно из саме оптужнице се види да је Дамир Богдановић у јединицу дошао 17. августа 1992. године, што значи да се никако није могао сагласити са догађајима пре тог датума, већ само од тренутка када је евентуално приступио јединици, ако се уопште овде о усаглашавању у било ком смислу може говорити. У даљем тексту, под тачком 3. која је носи наслов „село Малеших“, тужилац наводи да од друге половине августа месеца 1992. године Дамир накнадно се придружио јединици „Симини четници“, те је по доласку у јединицу приморао оштећену, сведокињу „Алфу“ да пере његову одећу, у којој је једном приликом она пронашла две фотографије на којима су припадници јединице „Симини четници“. У завршном делу оптужнице која је измењена актом тужиоца од 04.12.2012. године, Дамир Богдановић је поменут, да је приликом боравка у Дрињачи, заједно са још неким лицима, нечовечно поступао према оштећенима-сведоцима, „Алфа“, „Бета“ и „Гама“, на тај начин што их је приморавао да спремају храну, да перу одећу и униформе и да чисте објекте у којима су били смештени. Ови наводи оптужнице у односу на Дамира Богдановића у целини нису тачни. Од свега наведеног, тачно је једино то што је Дамир Богдановић приступио јединици у другој половини августа месеца 1992. године и то прецизније, 17. августа 1992. године. Његов мотив за приступање тој јединици је крајње племенит и частан и током доказног поступка недвосмислено је утврђен. Без намере да будем тенденциозан, желим да подсетим да су у већини историјских уџбеника овакви примери забележени као примери изузетне племенитости и у сваком смислу за углед. Дамир долази у посету своме оцу и како се то понекада дешава у животу среће Муневеру која му даје разлог да ту и остане. Првог дана након доласка у јединицу, среће особу која је већ ту, која брзо постаје његов пријатељ, а након окончања ратних сукоба и супруга са којом је у браку и дан-данас. Ова чињеница је од значаја како за разумевање Дамировог понашања током боравка у поменутој јединици у назначеном периоду који обухвата оптужница, тако и као доказ нетачности њених навода. Управо та чињеница говори да су тврдње сведока „Алфе“ нетачне и тендециозне. Није постојала никаква нити животна нити било каква друга потреба да сведок „Алфа“ пере његову одећу и кошуљу. Имајући у виду да је окривљени Дамир Богдановић био смештен у кући која је била нека врста свратишта, односно по логици ствари, обзиром да је бринуо о залихама, намирница за исхрану, јако велики број људи је долазио, а и сами сведоци то у својим исказима наводе, да је он био тај коме су се обраћали кад год им је нешто требало, он им је то давао, као и чињеницу да је ту долазило, између осталог, поред сведока, да су долазили и сви други из јединице. Није искључена могућност да је фотографије које је наводно сведок „Алфа“ пронашла код њега у џепу, могла да узме на други начин. Између осталог, и фотографије идентичне фотографијама које су овде приказиване, Дамир је показао суду, значи он те фотографије поседује и дан-данас, што значи да фотографије које су сведоку „Алфа“ приказане као фотографије које су пронађене код Дамира, нису Дамирове.

На наведеним фотографијама поред Дамира су и неки припадници јединице које сведок не препознаје, иако је реч о једном човеку са којим живи, након окончања ратних дејстава, а тако и током самих дејстава, значи живи од тренутка окончања ратних дејстава, па до скоријих дана, ако не и до дан-данас, што њен исказ директно доводи у сумњу. Сви сведоци наводе да их Дамир није ни на шта терао, нити на било који начин малтретирао, нити угрожавао. Сви сведоци наводе и то да је он са Муневером био у контакту који је био пријатељски. Сведоци „Бета“ и „Гама“ у својим исказима описујући догађаје током боравка у Дрињачи описују ситуацију у којој је Дамир дошао у сукоб са групом војника, односно са својим саборцима и заштитио управо сведоке, заштићене сведоке „Алфу“, „Бету“ и „Гаму“, на тај начин што им је рекао, што се обратио својим саборцима речима: „Ако ћете да убијете њих, убите и мене“. Подсећам да је ово саставни део транскрипта о саслушању сведока „Гама“ и налази се на страни 42, 43 и 44. Из оваквог описа самих оштећених на врло чудан и маштовит начин тужилац извлачи закључак да је Дамир Богдановић са њима нечовечно поступао.

Тужилац у оптужници наводи да је Дамир Богдановић као припадник српске стране у сукобу на територији општине Зворник, кршио правила међународног права и то из члана 3 став 1 тачка 1 под а) и ц) Четврте Женевске конвенције и Правила из члана 4 став 2 тачке а) и е) Другог допунског протокола уз Женевске конвенције, оба од 12.08.1949. године. У првом члану који је наведен, говори се о сукобу који нема међународни карактер и прецизира да свака од страна мора да поступа човечно према лицима која учествују у ратним сукобима по било ком основу и да воде рачуна о томе да уколико дође до тога да не учествују, услед онеспособљења или по било ком другом основу, услед болести или уколико су лишени слободе или због било ког другог узрока, без икакве дискриминације по основу расе и боје коже, полу, вери или убеђењу и рођењу или имовном стању или било ком сличном мерилу. Овај члан забрањује да се према тим лицима која су наведена, под а) да им се наносе повреде односно да им се чине повреде које се наносе животу и телесном интегритету, нарочито све врсте убистава, осакаћења, свирепост и мучење, под ц) повреде личног достојанства, нарочито увредљиви и понижавајући поступци. Други члан из Допунског протокола говори о заштити лица која нису узела директно учешће у непријатељствима. Даље исти члан забрањује у свако доба и на сваком месту, под а) насиље над животом, здрављем и физичким или менталним благостањем људи, нарочито убиство и окрутно поступање као што су мучење, сакаћење или било који вид телесне казне, под е) вређање људског достојанства, нарочито понижавајући и деградирајући поступци, силовање, принудна проституција и сваки облик недоличног напада. У опису који нам даје сама оптужница на терет Дамиру Богдановићу наведено је да је по доласку у јединицу приморао оштећену „Алфу“ да пере његову одећу и да је нечовечно поступао према оштећенима, тиме што је „Алфу“, „Бету“ и „Гаму“ приморавао да припремају храну и да перу одећу и униформе и чисте објекте у којима су смештени. Из оваквог описа у самој оптужници ја не видим да је Дамир Богдановић поступао у било ком делу противно одредбама које сам цитирао, значи противно одредбама Женевске

конвенције и Другог допунског протокола. То је више него очигледно. И моје је мишљење да без, да ниједним доказом није, без икакве разумне сумње, утврђено да Дамир Богдановић учинио то што пише у оптужници. А чак и сам опис из оптужнице мислим да не задовољава базични критеријум, односно не видим које од одредби овде цитираних, су уопште повређене. У радњама Дамира Богдановића нема ни вређања људског достојанства, нити је ико од сведока потврдио да је он учинио било који поступак који би био понижавајући или деградирајући. Напротив, сами сведоци, а и на посебна питања, казују да Дамир ни на који начин није деградирао нити присиљавао на било шта. О силовању, принудној проституцији или било ком другом облику недоличног напада нема ни говора. Текст Кривичног закона Савезне Републике Југославије осим пуког набрајања радњи који су објективни елементи кривичног дела ратног злочина против цивилног становништва, не даје довољно прецизне и адекватно дефинисане оквири за било који од њих, а најмање за радњу нечовечног поступања. Судска пракса домаћих судова, на срећу или нажалост, није имала прилике да се прецизније одреди у односу на то питање. У судској пракси Хашког трибунала постављени су неки стандарди по питању тумачења наведених чланова Конвенција. А имајући у виду да у нашој пракси ово питање није у довољној мери разматрано, скрећем пажњу поштованом већу на неке ставове. У пресуди Жалбеног већа у предмету „Душка Тошића“ наведено је као закључак да кршење ових одредби мора бити тешко, то значи да мора представљати повреду правила које штите важне вредности и та повреда мора укључивати тешке последице по жртву. Претресно веће у пресуди у предмету „Налетелић и Мартиновић“ наводи да је нечовечно поступање дефинисано као намерно дело или пропуст којим се наноси тешка душевна или телесна патња, односно повреда која представља озбиљан насртај на људско достојанство. У предмету „Кордић и Черкез“ у пресуди веће је заузело став да је нечовечно поступање намерна радња или пропуст то јест радња која је објективно гледана, смишљена, а не случајна, која наноси тешку душевну или телесну патњу или повреду или представља озбиљан насртај на људско достојанство.

Из наведених ставова јасно произилази да током поступка против Дамира Богдановића ниједним изведеним доказом није утврђено да је учинио тешку повреду наведених чланова, ни нехатно, а докази о томе да ли је његово поступање оставило особито тешке последице по оштећене, недвосмислено утврђују супротно: Дамир Богдановић није извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, по мом уверењу.

Желим још једном да истакнем да у самој оптужници Дамир Богдановић је у специфичном положају у односу на друге окривљене. Чињеница да су његови лични подаци на првом месту, не треба да заваља. Њему на терет тужилац ставља нечовечно понашање које је наводно извршио тако што је сведоке-оштећене присиљавао, како то наводи оптужница, да перу одећу, припремају храну и чисте просторије у којима живе. За такве тврдње током поступка није изведен ниједан једини доказ који би их потврдио. Главни доказ да наводи оптужнице нису тачни, јесу управо сведочења тих истих сведока-оштећених које све наводе да их ни на један начин, ни на једну радњу није присиљавао. При самом крају ратних

дејстава је ризикујући сопствени живот, дошао у отворени сукоб са својим саборцима узевши сведоке-оштећене у заштиту. Током периода који је провео у јединици упознао је и спријатељио се са Муневером, са којом је по престанку ратних дешавања склопио брачну заједницу у којој и данас живи. Током овог поступка нису изведени докази који би потврдили основану сумњу да је Дамир Богдановић у било ком тренутку учинио било какав поступак који је оштећенима нанео тешку душевну или телесну патњу, нити на било који други начин насрнуо на њихово људско достојанство.

Из свих наведених разлога, предлагем овом већу да Дамира Богдановића ослободи оптужбе на основу члана 423 став 1 тачка 2 ЗКП, јер нема доказа да је учинио кривично дело за које је оптужен.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Богдановић Дамира, адвокат Милосављевић Александар сматра да током поступка није доказано да је окривљени извршио кривично дело које му је оптужницом стављено на терет, односно није утврђено да је извршио тешку повреду људског достојанства што је потребно да би постојало ово кривично дело.

Сматра да ниједном радњом на било који начин окривљени Богдановић Дамир није присиљавао оштећене „Алфу“, „Бету“ и „Гаму“ да раде оно што му је оптужницом стављено на терет, па због тога предлага да га суд ослободи од оптужбе, то јест донесе ослобађајућу пресуду у односу на њега, а све како је то констатовано аудио техником.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем. Бранилац окривљеног Стојановић Зорана, адвокат Живановић Гордана. Изволите колегинице.

АДВ. ГОРДАНА ЖИВАНОВИЋ: Господине председниче, госпођо судије, колега тужиоце и браниоци у овом поступку, ја ћу, наравно, почети своје излагање, давање завршне речи са констатацијом да у своје име и име свога браћеник, изражавам своје искрено саосећање са патњама свих жртава, како овог тако и свих других нажалост трагичних догађања широм наше бивше земље, где су нажалост људи „увучени“ у рат, оружане сукобе и немила догађања, непромишљеним потезима, одлукама или калкулацијама неких који су тада могли да одлучују о туђим судбинама и туђим животима.

Везано за овај кривични поступак, желим да истакнем да је прецизираном оптужницом јавног тужилаштва, односно Тужилаштва за ратне злочине мом браћенику стављено на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва и то тако да покушам да парафразирам онај суштински, уводни део оптужнице, да је као припадник јединице „Симини четници“, фактички српске стране у оружаном сукобу на подручју општине Зворник, кршио правила међународног права о заштити грађанских лица за време рата и заштити жртава немеђународних оружаних сукоба и то на тај начин што се саглашавао са предузетим радњама других и међусобно из своје јединице, па је

услед тога, ја ћу да таксативно само овако набројим, срушио или срушили, да се не понављам убудуће, може бити једнина или множина, цамију, уништивши имовину великих размера, потом претресао ромске куће и лица ромске националности, нечовечно поступајући и одузимајући личне ствари и златан накит, већем броју оштећених нанео или нанели телесне повреде, а једно лице лишили живота, вређао људско достојанство нечовечно поступајући према оштећенима, нанео тешку телесну повреду, лишио или лишили живота 27 цивилних становника, нечовечно поступали према оштећенима-заштићеним сведокињама „Алфа“, „Бета“ и „Гама“, а све на начин, у време и на месту како је то ближе описано измењеном и прецизираном оптужницом.

Сама изрека оптужнице измењена је 04.12.2012. године, а прецизирана непосредно, 25.12, пред давање завршне речи, радило се о техничким недостацима и по мом ставу, то прецизирање и та измена су извршени потпуно на недоказаним и неутемељеним стварима и да се, по мом слободном праву да закључујем, ради о чисто дескриптивном описивању неких чињеница које су постале саставни део изреке ове оптужнице. Навешћу примере за ово што тврдим. У ову оптужницу убачена је чињеница да је бачена бомба у јаму, која је наводно након егзекуције служила за остављање посмртних остатака смртно страдалих цивила ромске националности везано за догађаје у месту Скочић. Шупљина, да кажем тако, која је настала током поступка, а која је по мом мишљењу, како ја то схватам ствар, морала бити на овај начин попуњена, је настала онога момента када смо овде пред судом као доказ извели саслушање вештака медицинске струке професора Алемпијевића и добили његову анализу разлога страдања цивила који су до сада ексхумирани из ових гробница. Па је тако доктор Алемпијевић, професор, каже на страни 16 свог налаза, ја нећу да цитирам цео налаз него само да скренем пажњу суду на тај моменат, везано за покојног оштећеног Нухановић Арифа, да су код њега констатоване повреде прелом костију потколенице и да је његова смрт насилна и наступила у вези са устрелним или експлозивним повредама удова. Нухановић Ариф је нажалост лице које се током ове оптужнице на више места помиње као жртва која се појављује у дворишту Хамдијине куће у Скочићу, лице које је трпело велику тортуру према наводима оптужнице и које је устрељено у дворишту пуцњем, једним пуцњем, понављам, јер то сви сведоци тврде, једним пуцњем у том дворишту, а након тога његово тело је убачено у камион, па је одвезено где је одвезено. Ја лично сматрам да је то једна контрадикторност, нужна контрадикторност која је засметала, па је морало да се констатује и присуство ове бомбе, јер се појављује могућност оштећења од експлозивне направе по налазу вештака.

Такође, желим да скренем суду пажњу да је евидентирана била шупљина како ја то кажем произвољно, у претходно написаној оптужници, па је она прецизирана накнадно и око оног трагичног догађаја око одстрањивања пениса покојног оштећеног Агановић Есада. Сада је то убачено да је то урадио НН припадник, иако имамо исказ заштићене сведокиње – оштећене „Алфа“ која именом и презименом наводи починиоца у свом сведочењу тог дела. Колико год да је то тачно или није, значи она га спомиње. Па ја постављам питање, да ли је

овакав маневар тужилаштва направљен због тога што је наводно извршилац нажалост преминуо или због тога што тужилаштво не верује свом сведоку, оштећеној „Алфи“ или једноставно због тога што бира шта ће из њеног исказа узети као веродостојно, а шта као не. Уједно, молим да задржите пажњу на ову констатацију коју сам сада рекла, јер ћу је ја мало касније, када будем анализирила исказ сведока „Алфе“ у потпуности заокружити целину. Не смем да пропустим и чињеницу да је једини очевидац непосредни живи, преживели очевидац кога смо саслушавали у овој судници, Рибих Зијо, не спомиње никакву експлозију, никакву бомбу. Ради се о оштећеном који је како тврди, био у тој јами, лежао једно време, из ње излазио једно време. Ради се о малом дечаку који никаква сведочења на ту околност не даје. Сама оптужница је подељена, могло би се рећи овако, на целине које су везане за како бих ја то рекла, места кроз која је, да кажем, ова јединица ишла и кроз догађаје који су се у тим местима током кретања те јединице дешавали. И према ставу јавне тужбе, припадници ове јединице су без сумње били потпуно сагласни са радњама које је јединица као целина вршила, били су сагласни и појединачно и у целини, са свим радњама које су се дешавале, како да кажем, појединачне радње које су они извршавали, ослањајући се на извршење задатка у укупној јединици. То је оно што тужилац цитира у својој завршној речи и ишло је ка извршењу тог јединственог циља, јединственог задатка, који је пред њима био, са којим су били упознати и засигурно међусобно потпуно сагласни за све предузете радње и исте прихватили као своје и због тога их извршили као саизвршиоци. Немојте ми замерити, господине председниче и госпође судије, ми смо сви овде завршили факултете и учили неке ствари, али увек волим да се мало подсетим нечега што теорија каже. Па на пример, за саизвршилаштво теорија каже да је саизвршилаштво као појам, заједничко извршење кривичног дела од стране више лица, суделовање у њему, за овај облик одговорности је битно да увек и свуда сваки поједини учесник у толикој мери влада процесом извршења дела, да се може рећи да тог дела и остварење последице битно зависи од његовог доприноса. Општа претпоставка за саизвршилаштво као заједничко извршење дела је заједничка одлука о делу, сваки је носилац одлуке у извршењу овог дела у мери у којој он учествује у њему. Са посебним акцентом да сваки саизвршилац одговара у границама сопственог умишљаја, да не одговара за експесе другог, а да се утврђивање таквог експеса увек мора уствари ограничити у споразуму о делу, у границама заједничке одлуке. Значи ако смо се договорили, споразумели, поставили границе заједничке одлуке, све што је ван тога, је експес, ја као саизвршилац не одговарам за експесна понашања другог саизвршиоца. Код саизвршилаштва је јако битно да су радње извршења постављене алтернативно и свака радња просто вуче другу, да кажем. Са друге стране, господо судије, закон је врло јасно и прецизно одређује шта представља кривично дело ратни злочин и који елементи морају да буду испуњени у радњама актера, да би се могло казати да су они одговорни за извршење кривичног дела ратни злочин. Сматрам посебно битним да се у оквиру свих ових елемената који су побројани, а уопште не сумњам да их сви знамо, зауставим на тумачењу нечовечног поступања.

Ја сам нашла неколико размишљања на ту тему, издвојила их и желела бих да са Вама поделим оно што сматрам да је битно за дефиницију ову, а то је следеће: по мени нечовечно поступање би језичким тумачењем значења те речи, могло дефинисати као намерна радња, намерна радња или пропуст, сасвим свеједно, то јест радња која је објективно гледано смишљена, а не случајна, која наноси тешку душевну или телесну патњу или повреду и представља озбиљан нартај на људско достојанство. То би онако по мени били неки теоретски оквири у коме бисмо, односно у коме бих ја желела да се крећем у својој жалби и да покушам да анализирам оно што је непосредно везано за мог брањеника, а имало би елементе било кривичног дела ратни злочин, било саизвршилаштво.

Окривљени Стојановић Зоран се у овом поступку брани на начин како смо ми сви овде чули и видели и ја ћу овако укратко да вам кажем и да парафразирам оно што је он у својој одбрани рекао. Он у својој одбрани, везано за ова догађања у селу Скочић, каже да им је речено да иду да обилазе неки терен, да су се нажалост појавили неки људи који су ишли да беру неко воће, па су били убијени, па се посумњало да постоје Муслимани војници неки који праве та нека зверства и убијају те домаће мештане ту и да је у том смислу кренуо. Толико је саопштио у вези са овим задатком, ако је то уопште неки задатак и ако је то уопште неко њему нешто саопштио. Значи, то је казао и објаснио да је сео у камион, да су отишли, да је изашао из камиона, да му је речено да обиђе шљивике и куће изнад дела пута где су се налазили, да је он то чинио у друштву са још једним својим саборцем, да је обилазио куће и шљивике, да нигде ништа није нашао, прошло неко одређено време, није могао да се изјасни баш прецизно о томе колико, да никакву галаму, никакву буку, ништа није чуо, дошао до пута где су се налазили камиони паркирани, видео људе у камиону, неки већ улазили, нека жена ушла, он стао задњи у камион, на папучицу, кренуо камион, застао камион, изашле три, у употреби један лошији израз, „женскиње“ из камиона. На Ваше питање, не даде одговор ни ко их одвоји, ни како изађоше, ни зашто изађоше, ни ко им је рекао, ни ко су они, нити је знао да да одговор на то питање. А онда је саопштио да му је била мука, да је био пијан, пио ракију, сметао му мирис од камиона и да је остао у Малешиху са тим људима. Рекао је да су у групи били он, Рајко, Богдан, Славица и Драгана, да је Рајко ушао први, а ове жене иза њега, а он позади иза свих њих. Што се тиче даљих дешавања, каже дошао сам горе у, те жене су уведене у ту кућу, шта се тамо дешавало „ја не знам, седео сам испред, било ми је мука“, свашта се тамо прича, како се лоше осећао, отишао сам да спавам, ујутру немам појма ни шта се десило, ни како се десило, нити сам ја кога шта питао, а претпостављао сам да је разлог, односно да су отишли у Петковце, где је била команда, да размене као што су то и раније чинили“. Па није сматрао за потребним да то проверава, нити је било кога шта питао. Негира све оно што се дешавало у „Интермецу“, ту у Малешиху, а што га терете оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“. Саопштава да је десетак дана након тога „Гама“ се вратила њему са молбом да је заштити, да је склони, жалила се на двојицу, „Тихог“ и Грујића, чини ми се, он је тако учинио и од тада су се они, како он опет каже, саживели. Све даље што се дешавало је било усмерено искључиво у правцу, како он тврди, да заштићену сведокињу „Гама“ и себе

склони из тог окружења, што је и учинио новембра месеца 1992. године, а не јануара 1993. године, како то пише у оптужници, на тај начин што је „Гаму“ извео, набавивши јој здравствену књижицу са именом Стојановић, а наравно уз њену сагласност и они су напустили ово место. Живели су после петнаест година, знамо где, заједно, на који начин. Међутим, оно што је суштински у целој овој његовој изјави је то да је за себе рекао да је за све време боравка на ратишту пуно пио, све што би нашао, да је само доливао, а што су потврдили и окривљени, а богами и оштећене, не све, али две током овог поступка. Одбрани оптуженог Стојановић Зорана ми можемо, судија, да верујемо или не. Можемо да је прихватимо или не. Можемо да кажемо, смишљена је искључиво у циљу избегавања кривичне одговорности за дело које му се ставља на терет, али је морамо проверити, морамо проверити. А како смо је проверавали? Тужилац каже цела се оптужница заснива искључиво и превасходно на исказима саслушаних сведока, „Алфе“, „Бете“, „Гаме“ и других.

Суду је презентован став тужилаштва да тужилаштво апсолутно поверење поклања исказима ова три заштићена сведока, сматрајући их врло логичним, врло јасним, међусобно потпуно сагласним и врло уверљивим. Ја као бранилац сматрам сасвим, сасвим супротно, па ћу не упуштајући се у анализу појединачних исказа сведока, шта, која је рекла, када и на који начин, то ће нажалост бити Ваш тежи део задатка, Ви ћете судити и тим исказима. Хоћу да скренем пажњу суду на оно што мени флагрантно онако боло сву моју природну интелигенцију током овог поступка, то је заштићена сведокиња „Алфа“. Заштићена сведокиња „Алфа“ је саслушана овде пред овим судом у неколико наврата и добили смо тако некакве мало различите, мало шаролике исказе о разноразним детаљима и стварима из целог овог догађања. Опреза ради, само да поновимо, сведок је дужан да говори истину, тако каже тамо члан закона, али је каже, ослобођен да одговара на поједина питања која би њега или његовог сродника изложила, па каже, кривичном прогону, између осталог. Значи, не мора да одговара на та питања. Е ја тврдим као бранилац да ту погодност у закону, сведок „Алфа“ обилато користи и све време поступка не заборавља да има ту законску могућност. Како она то, да тако кажем, ради, односно зашто, могло би се рећи, она то тако ради, па ево пре свега, господине председниче, зато што посматрајући њен лик и дело, она је заинтересован сведок у овом поступку. Она је лице која је зарад себе, своје породице и свог супруга који јесте неспорно био учесник свих ових догађања, на који начин, нисмо улазили у те детаље, на тај начин одговарала и тим погодностима законским се служила. Ја тврдим и ако мислим да ће суд да ту тврдњу отпрати пошто зна да има и писаних података на ту тему у списима, сада ћете чути којих, да се ради о сведоку коме се вероватно нуде, чак се стављају и предлози, који би као институције биле потребне да се ангажују, да се реши њен статус који она нема, њена документација коју она нема, статус њене деце и да се омогући да добије неке одређене бенефиције које би могла и за себе и за своју децу да добије. То је сведок која, како сама каже, прима посете радника СУП сваки пут између сведочења, када се појављује у овом суду. То је сведок који мења своје исказе током сведочења о важним стварима, судија, о важним детаљима. То је сведок која је несумњиво прошла

кроз тежак период свога живота, кроз један врло болан период живота, али која је измишљотинама, немојте да ми замерите на изразу, до те мере банализовала своју ситуацију, у којој се налазила, да је једноставно изгубила кредибилитет, сведок као оштећена. Са друге стране, тужилац сматра да је то сведок чији исказ није доведен у питање ни судско-медицинским вештачењем, да је код ње сачувана способност да интерпретира догађај и тако даље. Није, заиста није доведена у питање њена способност да интерпретира догађај. Али је према налазу и према усмено датој речи на главном претресу судски психолог Ана Најман изговорила следеће – то су, судија, странице њеног транскрипта од 20 до 46 тог дана када је саслушавана, ја сам извукла, само молим Вас, сликовитости ради њене одређене тезе. Она каже да се ради о мотивисаном сведоку, она каже да скривање истине може да буде нека тенденција ка манипулацији, али не манипулација као карактеристика њене личности. Не сумњам ја у то да је она манипулативна по структури своје личности. Такође, сведок, вештак каже „нека тенденција ка манипулативном давању одговора ка минимизирању ка искључивању се уочава”. Затим каже „када неко изостави неки податак или уметне одређену слику са намером да вам да лажну слику, ради се о манипулативној радњи и то мотивисаној манипулативној радњи”. Она у појединим ситуацијама каже да има тенденцију ка манипулативности, када она има субјективни доживљај неког разлога, рецимо страха или интереса, каже судски вештак. Е сада, када овим двома чињеницама, значи њеном положају у кривично-правном смислу речи у току поступка и њеној анализи структуре личности коју је дао психолог, додамо и нешто што је по мени овако кључ свега, онда добијамо једну потпуно разбијену слику о тој сведокињи. А шта је мој кључ?

Сведок „Алфа“ је кључни сведок догађања у Скочићу. По њој је малтене сачињена и првобитна и ова прецизирана оптужница. Она тврди да је критичном приликом било физичког нападања на њене сународнике, да је она била физички нападнута, силована, да јој је вађен зуб са кљештима из уста, а „Бета“ и „Гама“ кажу, то није ни било још, кажу „дошла задња када смо били у камиону и предала се сама”, чини ми се да тако кажу. И она нешто у свом записнику и у својој изјави спомиње „кренула код комшије Бобана”, сведок „Алфа“ говори, кренула по комшију Бобана, па застала негде, па гледала, па чула вриску и тако даље. Да ли је сведок „Алфа“ била уопште у дворишту? Није. На основу чега ми сада тврдимо и закључујемо да све оно што се дешавало у том дворишту у Скочићу, макар и да се дешавало, има круцијалног сведока, круског сведока у сведоку „Алфи“ која тамо није ни била. Па само ћу сада, опет илустрације ради, да Вам само скренем пажњу на ово, враћам се несретно дешавање у дворишту везано за приморање оштећених на сексуални контакт између деде и унука, Агановић Мехмета и Агановић Есада. Ишло се прво на НН лице, па онда прихвата њену тврдњу да је то урадио оптужени Стојановић Зоран и на крају тако мења јавни тужилац своју оптужницу са тим њеним задњим, задњим сведочењем, када она каже да је то урадио Зоран иако на почетку је тужилац имао њен исказ из претходног транскрипта када је писао првобитну оптужницу и имао шта је она навела, ко је то урадио, али је тада искористио прилику и

написао непозната лица. Па ја просто, да не звучим злонамерно, питам се, да ли се чекало да се промени исказ овог сведока?

Стога господо судије, ја управо као бранилац, са свих ових наведених разлога, у даљем излагању ћу изоставити било какво сведочење везано за било коју радњу коју даје сведок „Алфа“. Њене тврдње ни за једну једину ствар током дешавања свих ових који су описани у оптужници, ја нећу ни спомињати ни анализирати.

Што се тиче, јер по мени она је дефинитивно изгубила сваки кредибилитет у том поступку, што се тиче осталих двеју сведокиња, „Бета“ и „Гама“, које су давале своје исказе пред овим судом везано за околности психичког и физичког злостављања које су преживеле од стране оптуженог Стојановић Зорана, навешћу неколико детаља.

Сведокиња „Бета“ је тврдила у неколико наврата да је од стране оптуженог Стојановић Зорана све три биле силоване, односно да је она силована, а да су остале морале да посматрају тај чин или је то силовање радио неко други, па су оне морале посматрати тај чин, о чему сведокиња „Гама“ се не изјашњава, тачније тврди да тако нешто није видела нити је видела да их је било када оптужени Стојановић конкретно сведокињу „Бету“ силовао. Чули смо овде да је у неколико наврата чак и инсистирала код окривљеног Стојановића након свих ових догађања да му призна да ли је тако нешто радила у односу на њега. Он је то одбијао и тврдио да није. Везано за ово приморавање да кувају, спремају, перу и тако даље, мислим да смо добили исказе сведока „Бете“ и „Гаме“ да је храна стизала у ту јединицу, да је долазило до кувања, да су спремале, али да просто, колико сам ја могла да закључим, се то чинило у моментима када су се ту хтеле да направе неке ствари. Спомињале су се неке торте, неке палачинке, неке прославе рођендана, не знам ни ја, то је било оно што је сведочено, али у сваком случају и једна и друга су потврдиле да је долазио казан са храном за све њих тамо. И такође бих желела да подвучем да сведокиње и „Бета“ и „Гама“ нису могле да негирају одбрану окривљеног Стојановић Зорана да је критичном приликом у Малешићу изашао из аутомобила, из камиона, да се кретао иза њих, јер оне су изјавиле да нису могле да се окрећу и да нису обраћале пажњу да ли некога иза њих има, а оставиле су могућност да је било још некога. Но, оно што посебно желим да скренем пажњу везано за исказ сведока „Гаме“ је чињеница да је она око једне околности мењала свој исказ, па је први пут пред истражним судијом рекла да окривљеног Стојановић Зорана уопште у дворишту Скочића и Хамдијине куће критичном приликом није видела, да би на претресу тај исказ променила и рекла да га је видела у дворишту поред пута, да иде горе-доле, а на питање зашто то сада мења, објаснила да је првом приликом када је давала свој исказ била у жалости због смрти рођака у Америци, па је због тога неке ствари променила. Ја ћу молити посебно суд да на ову околност и ову чињеницу код доношења своје одлуке обрати пажњу, јер сматрам да се ово ради о рекла бих онако просто сликовито, накнадном мишљењу. Могла бих да прихватим да је била у жалости, па да ту ствар уопште није споменула, или да се о томе није ни изјашњавала или да је заборавила да тако нешто каже, али добила је конкретно

питање и на конкретно питање дала је конкретан одговор, па се сада питам шта је разлог, који је разлог и у чему се налази разлог да тај исказ промени.

Сведок оштећени Рибић Зијо, који је саслушан у овом поступку, оптуженог Стојановић Зорана ниједног момента не види нити препознаје као лице учесник било ког дешавања у дворишту Хамдијине куће, у камиону дуж пута и поред камиона, на месту на коме се налазио критичном приликом, а у вези са чим сведочи. Стога ја дајем себи за право да тај део одбране окривљеног Стојановић Зорана сматрам веродостојним и да га прихватим као такав, да је критичном приликом изашао из камиона, кренуо са ове три жене у њиховој пратњи и фактички није наставио пут даље, како се то у оптужници тврди.

Оптужени Стојановић Зоран у време дешавања ових ствари био је алкохоличар. Иза те тврдње стојим, не зато што сам га тада познавала него зато што околности из предмета то потврђују, да то не споре ни остали окривљени који су саслушавани у овом поступку и говоре на ту тему, као ни оштећене. Па у вези са тим, наравно, морам да кажем да смо тај део његове тврдње да је био алкохоличар проверавали, вршећи меру психијатријског вештачења и добили налаз и мишљење од вештака неуропсихијатра, доктора Мандића, да се ради о лицу које је у време извршења кривичног дела био, везано за способност управљања својим поступцима, смањене урачунљивости до битног, али не и битно.

Питам се колико је дебела и чврста та граница између тог битног до небитног, смањена, мање или више и како је тај проблем у конкретном случају решен. Бранилац је предлагао да се изврши додатно неуропсихијатријско вештачење, обзиром да смо од вештака који је саслушаван на претресу добили податак да он не може да утврди какав је степен алкохолисаности његов био, јер он није био тада са њим на ратишту нити је знао колико је он то попио. Ја мислим да та околност није на несумњив начин утврђена и сматрам да је она морала да буде предмет једног комисијског, да кажем, ширег разматрања и посматрања, где би се укрстиле оцене и психијатра и психолога, па и ендокринолога и нефролога. Чини ми се да сам чак и такав предлог и дала, нисам баш сасвим сигурна, јер, по мишљењу одбране, је несумњиво утврђено имајући у виду да сам прелиставала неке ту папире, неке уџбенике, неке студије на ту тему и утврдила да Стојановић Зоран представља, могла бих рећи, како да кажем, школски пример, школски пример алкохоличара који се налазио у то време у критичној фази и прелазио у ту такозвану хроничну фазу. Зашто то тврдим? Ево господо судије, у уџбенику из клиничке психијатрије за Медицински факултет пише врло практично: критична фаза постаје губитком контроле и то представља критични знак алкохолизма. И најмања количина алкохола феномен прве чашице. Значи, то је оно о чему смо све слушали овде на претресу од окривљеног „морам ујутру да попијем, доливам целог дана” и тако даље и тако даље. Феномен прве чашице изазивају ланчану реакцију даљег пијења и алкохоличар наставља да пије све док му не буде тако тешко да више не може да пије. То смо доживели по опису његовом оно вече када се вратио у Малешин, више није могао ни да пије. Следеће што каже у овој фази, алкохоличар рационализује своје пијење, проналази објашњење, да увери себи

да има разлог да пије и тако даље, али каже, брига о алкохолу је центар његовог интересовања. Значи он каже „идем, стално тражим” и све смо то чули, па се стварају залихе алкохола, долази до занемаривања правилне исхране што доводи и до првих телесних симптома, који могу бити разлог и за прву хоспитализацију. И сада каже: уобичајено смањење сексуалних жеља које се јављају у овој фази, доводи до алкохоличарске љубоморе, алкохоличар је већ толико претрпан тим проблемима и конфликтима, да не може да отпочне дан а да нешто не попије, редовна јутарња чашица означава крај критичне фазе и почетак хроничне фазе. Алкохоличар има алкохолну амнезију, ја сам једино тако могла да објасним сва она одговарања на сва силна питања која сам му овде у судници постављала, сви учесници у овом поступку, а на која је одговарао „не знам, немам појма, не сећам се, не знам, немам појма, не сећам се”. Некоме је то звучало као његово избегавање кривичне одговорности, али ја тврдим да сам такве разговоре са њим, обилазећи га у затвору, водила. Код њега постоји губитак контроле, код њега постоји пад толеранције и постоји немогућност апстиненције.

И сада ја због тога, господо судије, постављам само неколико питања на крају и нећу вас више замарати. У којој мери на личност утиче живот у примарној породици где је један од родитеља алкохоличар, а какав се модел понашања усваја? У којој мери алкохол делује на ендокрини систем и да ли утиче на надбубрежне и полне жлезде, да доводи до атрофије полних органа, стерилности и импотенције? У којој мери алкохол делује токсично, у чему се састоји инхибитарно дејство, да ли доводи до слабљења моралних кочница, појачане агресивности, патолошке љубоморе, смањене инхибиције, да ли и у којој мери утиче на свест? То је оно што ме интересује. Могућност комуникације, договарања, планирања, одлучивања, да се евентуално нешто што је понуђено прихвати или не прихвати, одбијања да се у нечему учествује или не учествује, вољно расуђивање да ли је нешто добро или лоше, у било ком смислу речи, а посебно у нечему што има обележја кривичног дела. И како је то све везано за овај алкохолизам код окривљеног се манифестовало. За кривично дело се захтева свест оптуженог о свим предузетим радњама. И то не само евентуално својим, већ прихватање радњи свих осталих учесника као својих. Заједничка свест ка заједничком и унапред планираном јединственом циљу, намера да се те радње изврше, да се учествује у смишљању и планирању тих радњи и да се оне као такве извршавају. Да ли је окривљени Стојановић Зоран свестан због, како тврди, пропуштеног утврђивања степена оштећености у време извршења кривичног дела, његовог мозга услед употребе, односно злоупотребе алкохола, да доноси било какве одлуке и учествује у било каквом договору везаном за групно деловање јединице „Симини четници”.

Такође, сматрам да у овом поступку нису дати одговори ни на неколико других питања, која се не тичу непосредно кривичне одговорности окривљеног Стојановића.

Сматрам да није дат одговор на питање зашто јама на месту званом Хамдић у селу Шетићи није примарна гробница, ко је и да ли је неко у њу полагао и накнадно из ње вадио посмртне остатке. Ако је јама служила за вађење песка, зашто на посмртним остацима тела, посебно на деловима гардеробе која је

на телима преминулих остала сачувана, нису пронађени трагови песка, а такви трагови морају према наводу вештака, да буду присутни. Да ли би закључак вештака медицинске струке био другачији, везано за околност заживотних повреда и узрока смрти, ако се према новим подацима које смо добили у допису Кантоналног тужилаштва које нам је уручено сада у јануару месецу ове године, а везано за њихова мишљења од августа месеца 2012. године и налаза вештака од истог датума, говори о ексхумацији и преносу посмртних остатака тешком механизацијом, како су те повреде настале, да ли су ти скелетни остаци таквог карактера, да су подобни да се на тај начин анализирају. Да ли би исти закључак истог вештака био да му је била позната нова оптужница, околност да је у јаму критичном приликом бачена и активирана бомба, како тврди јавна тужба у овој измењеној оптужници. Значи, то су нека питања о којима ја мислим да нисмо расправили током овог поступка. То су неке ствари о којима мислим да без њих не можемо никакву правилну и на закону засновану одлуку да донесемо.

Пропустила сам само да напоменем врло интересантну разлику у именима места где се налазила ова јама где је, ако сам ја то добро уочила, где је вршена егзекуција ромских цивила. У овом допису из Тузле се помиње Шахбеговићи, кажем, да ли се ради о истом локалитету или нечему што је битно другачије од Хамзића са којима ми баратамо од почетка овог поступка.

Са свих ових наведених разлога, ја сматрам да би у овом моменту одлука којом би био окривљени Стојановић Зоран оглашен кривим, у најмању, у најближу руку била преурађена, па стога по оном принципу сумња блажа по окривљеног, предлажем да га суд услед недостатка доказа, ослободи. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Стојановић Зорана адвокат Гордана Живановић сматра да током поступка није доказано да је окривљени извршио кривично дело које му је стављено на терет, с обзиром да се целокупна оптужница базира на исказу сведока „Алфа“, који је у најмању руку заинтересован сведок, која је својим сведочењем изгубила сваки кредибилитет, да су заштићени сведоци „Бета“ и „Гама“ више пута мењали свој исказ, па предлаже да суд њеног брањеника ослободи од оптужбе, а све како је то констатовано аудио техником.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Даћу реч адвокату Милану Бирману, браниоцу окривљеног Гаврић Томислава. Изволите.

АДВ. МИЛАН БИРМАН: Поштовани суде, као бранилац окривљеног Томислава Гаврића у потпуности оспоравам чињенични навод и правну квалификацију измењене оптужнице тужиоца за ратне злочине, Кт.рз. 7/08 од 04.12.2012. године, коначно измењене на главном претресу дана 25.12.2012. године.

Измењена оптужница у односу на окривљеног Томислава Гаврића према завршној речи тужиоца, као и према општем стању у списима предмета, заснива се искључиво на исказима оштећених-сведока „Алфа“ и оштећеног сведока

„Бета“. И управо су на основу наведених исказа и само на основу њих означене радње извршења кривичног дела које се стављају на терет окривљеном Томиславу Гаврићу.

Радње извршења кривичног дела које су окривљеном Томиславу Гаврићу стављене на терет су следеће: да је по доласку у јединицу у другој половини августа месеца 1992. године, сагласио се са издатим наредбама којима су приморане оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“ да спремају храну, перу њихову одећу, униформе и чисте обућу и чисте кућу где су били смештени, силовање оштећене „Алфа“, силовање оштећене „Бета“ и да је заједно са другима принудно повео са собом оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“ у село Клиса, а затим и у село Петковци. Све ове радње извршења кривичног дела у односу на окривљеног Томислава Гаврића према завршној речи тужиоца, заснивају се искључиво односно једино на исказима оштећених „Алфа“ и „Бета“. Искази ових сведока оштећених који су преживеле тешке животне тренутке током те 1992. године свакако имају своју специфичну тежину и без постојања других доказа тешко терете окривљеног Томислава Гаврића. Али наведени искази могу бити основ за нечије оптужење, па и оптужење окривљеног Томислава Гаврића, само ако су искрени и истинити. Одбрана ће у завршној речи покушати да докаже да искази оштећених сведока „Алфа“ и „Бета“ у односу на окривљеног Томислава Гаврића нити су истинити, нити су искрени.

Пре анализе исказа сведока „Алфа“ и „Бета“, указаћу на квалитет оптужног акта тужиоца за ратне злочине, који представља основ да се од суда захтева односно суду предлаже да осуди Томислава Гаврића и изрекне му казну затвора у трајању од десет година.

Наиме, тужилац у једној краткој, мало дужој просто-проширеној реченици на страни 7 оптужнице радњу силовања сведока „Алфа“ ставља на терет петорици оптужених, међу којима је и окривљени Томислав Гаврић. Још петорици других лица, означених ваљда по надимцима, који нису предмет оптужења. У још једној реченици тужилац у односу на четири оптужена, међу којима је и окривљени Томислав Гаврић и још три друга лица која нису предмет овог поступка, ставља на терет радњу силовања сведока „Бета“. То је све о радњи извршења два силовања. Тако тужилац у две реченице описује радњу силовања два лица, терети укупно девет окривљених, спомиње још осам лица, која су у том силовању учествовала. Чак наводи да се силовање догодило у више наврата. Заправо, овде се не ради о навођењу радњи, које представљају биће кривичног дела, већ о простом набрајању окривљених, оштећених и неких других лица која нису предмет оптужења.

Радња нечовечног поступања која се огледа у саглашавању са издатим наредбама, којима се приморавају оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“ да спремају храну, перу њихову одећу и униформе, чисте обућу, те чисте куће где су били смештени, је много темељније наведено у оптужном акту тужиоца. Вероватно зато што је та радња извршења кривичног дела према творцу оптужнице, тежа и важнија од радњи извршења силовања, па је тој радњи извршења требало посветити више пажње. Али то нечовечно поступање које се ставља на терет окривљеном Томиславу Гаврићу, у коме се он сагласио са свим, је обична

конструкција тужиоца чиме тужилац ствара конструкцију саизвршилаштва, по којој сви одговарају за све, макар не извршили ниједну радњу нечовечног поступања којима се остварују елементи бића кривичног дела. Према судској пракси Хашког трибунала, нечовечно поступање је дефинисано као намерно деловање или пропуст којим се наноси тешка душевна или телесна патња односно повреда или која представља озбиљан насртај на људско достојанство, а које је почињено против заштићене особе. Оваква је судска пракса Хашког трибунала. Али то није сметња да тужилац за ратне злочине биће кривичног дела прошири и саглашавањем и саглашавање уврсти у радњу извршења. Према наведеном, радња извршења које се огледа у саглашавању, како је то оптужним актом стављено на терет окривљеном Томиславу Гаврићу, мада ни то саглашавање није уопште тачно, нити је ичим доказано, а поготову не произилази из одбране окривљеног Томислава Гаврића, како то тужилац произвољно наводи у својој завршној речи, не може представљати радњу извршења кривичног дела. Конструкција тужиоца за ратне злочине не проистиче чак ни из исказа оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“, тако да је тврдња тужиоца да су те радње доказане исказима сведока-оштећених потпуно произвољне. Посебну пажњу заслужује тврдња да је окривљени Томислав Гаврић са другима принудно повео са собом оштећене „Алфа“, „Бета“ и „Гама“ у село Клиса, а затим и у село Петковце, а након тога је напустио јединицу. Наведена тврдња је потпуно произвољна, није утемељена чак ни исказима сведока-оштећених „Алфа“, „Бета“ и „Гама“.

Суду ћу указати на доказе на којима се заснива оптужење окривљеног Томислава Гаврића, односно покушаћу да укажем на битно што је важно у анализи исказа сведока „Алфа“, „Бета“ и „Гама“. Оштећена „Алфа“ је у овом поступку свој исказ давала три пута. Први исказ је дала истражном судији дана 10.03.2010. године и из тог исказа указујем на следеће. На страни 21 сведок одговара на питање истражног судије, да ли ју је неко силовао и ко, том приликом наводи лица која су је силовала. Давање одговора на питања која су је лица силовала, наставља и на страни 22 записника. На страни 22 сведок на питање истражног судије, цитирам: „Добро, а овај четврти, односно пети или шести, који су више, Гаврић Томислав и Шевић Ђорђе?“, сведок одговара: „Шевић сигурно да јесте, а за „Гавру“ нисам ти сигурна, то не могу да кажем, то некак кажу други, ја нисам могла“. Даље се на наведеној страни записника наставља дијалог између истражног судије и сведока, о томе ко је, када и где силовао сведока „Алфу“. На страни 23 сведоку „Алфа“ истражни судија поставља питање, цитирам: „Добро, да ли можеш да нам кажеш још некога ко те је силовао, ко је ту у Малешиху, осим ове које си набројала, ако је било још некога?“, сведок одговара, цитирам: „Па било је још, али могу само да ти кажем, на ту слику, могу да ти кажем, јер имам списак, али овако“. Други исказ сведок је дала на главном претресу 24.04.2012. године и тада мења исказ у вези наводног силовања које је починио окривљени Гаврић Томислав. Суду указујем да је према сопственом казивању сведок између два исказа, и то исказа код истражног судије и исказа на главном претресу 24.04.2012. године, о догађају разговарала са двојицом полицајаца. Суду није потребно посебно указивати да у

време када суд спроводи кривични поступак, полиција без одобрења суда не може спроводити било какве радње у поступку. На том главном претресу сведок „Алфа“ у свом непосредном казивању не спомиње Томислава Гаврића као лице које је силовао. Тек на директно питање тужиоца да ли те је, па цитирам: „Да ли те је силовао Гаврић Томислав?“, сведок одговара, цитирам: „Јесте, и моју братаницу је силовао“. О споменутом силовању кроз одговор „јесте“, о месту, времену и начину и свему осталом што је битно за расветљавање једног кривично-правног догађаја, сведок није више ништа питана. Вероватно због тога што је довољно да сведок одговори са јесте и да се за окривљеног затражи казна затвора од десет година. На страни 34/49 наведеног записника са главног претреса, сведок одговара на питање браниоца, цитирам: „Је ли Вас питао за „Гавру“?“, сведок одговара, цитирам: „Није“. Ради се о њеном исказу код истражног судије. Трећи исказ сведок је давала на главном претресу дана 24.09.2012. године и у том исказу наводи да је истражном судији рекла да ју је силовао Томислав Гаврић, да је рекла истражном судији да је силовао њену братаницу, оштећену „Гама“ која јој је то причала. Сведок на крају, када јој је предочен исказ сведока „Гама“, да је окривљени Томислав Гаврић никада није силовао, немајући шта да одговори на навод, цитирам: „То питајте њу, ја не могу да знам“. Богу хвала, истина је само једна, док је лажи на хиљаду, па на срећу истина увек мора надвладати лаж. Истина је да је сведок „Алфа“ већ приликом давања првог исказа питана од стране истражног судије да ли ју је окривљени Томислав Гаврић силовао. Одоговор на питање се налази у транскрипту о саслушању сведока код истражног судије. Истина је да сведок „Гама“ никада није причала сведоку „Алфа“ да ју је силовао окривљени Томислав Гаврић, јер он није сексуални насилник, те је то још један неуспели покушај сведока „Алфа“ да неосновано терети окривљеног Томислава Гаврића. Истина је и, да иако по свом казивању на свог силоватеља указује само ако је директно питана по имену и презимену. На главном претресу дана 24.04.2012. године одговором, цитирам, „јесте, и моју братаницу је силовао“, показује да одговара спонтано и на друга питања, па чак и она на која није питан. Оштећена „Бета“ у овом поступку свој исказ је такође дала три пута. Први исказ је дала истражном судији 11.03.2010. године, из ког исказа указаћу на следеће. На страни 19 описује физички изглед окривљеног „Гавре“ и нема никакве везе са стварним изгледом окривљеног Томислава Гаврића. На страни 24 наведеног исказа, сведок поново говори о „Гаври“, између осталог, наводећи следеће, цитирам: „То је онај, то је тај, он је мене носио тај ноћ када су нас довели горе, он је пуно исто мучио моју тетку“. На страни 36 наводи, цитирам: „Није он продужио, он је изашао, он је мене силовао први у ту кућу“. Други исказ сведок је дала на главном претресу 25.04.2012. године и тада између осталог, наводи, страна 34 до 42, на питање председника већа сведок одговара, цитирам: „Јесте, Сену је он превише мучио и моју тетку, и мене је силовао, али ме није тукао“. На наредном главном претресу сведок на питање одбране покушава да избегне одговор на питање када ју је први пут силовао „Гавра“, што је неспорно видљиво из записника са главног претреса на странама 34/42 и 35/42. Трећи исказ сведок је дала на главном претресу 17.10.2012. године, када је између осталог изјавила следеће. На страни

22/45 на питање председника већа, цитирам: „Е сада, где Вас је „Гавра“ силовао?“, сведок одговара, цитирам: „Гавра“ ме је силовао у Скочићу и силовао ме у Малешићу и тако даље“. На страни 39/45 сведок упитана од стране одбране, цитирам: „Да ли је тај насилник „Гавра“ кога сте описали као човека који Вас је шамарао и ударао по стомаку, пре него што Вас је силовао у Скочићу, иста особа која Вас је силовала у Малешићу?“, сведок одговара, цитирам: „Наравно“. На даље питање одбране, да ли је „Гавру“ можда заменила са неким, сведок одговара да није и да је у то потпуно сигурна. За разлику од сведока „Алфа“, сведок „Бета“ није дошла пред суд да лажно терети окривљеног Томислава Гаврића, и када бих нешто тако тврдио огрешио бих душу. Али исказ сведока „Бета“ у односу на окривљеног Томислава Гаврића није истинит. Сведок је као врло млада, могу слободно рећи дете, доживела велику трагедију, због чега је могуће да је несвесно заменила „Гавру“ са неким другим, кога означава да ју је први силовао, да ју је пре тога тукао, да је након тога више пута силовао и да се ради о истој особи. У вези наведеног, могу још само да кажем да је неспорно оштећена „Бета“ у заблуди по питању личности у односу на окривљеног Томислава Гаврића. Желим да укажем и на исказ оштећене „Гама“, која је још код истражног судије на странама 22 и 23 транскрипта навела не само да је окривљени Томислав Гаврић није силовао, већ да према њој није био зао, и то питана од стране истражног судије одговара два пута.

Судско веће у чијој надлежности се налази правда у овом случају како у односу на оштећену тако и у односу на окривљене, из свог дугогодишњег искуства сигурно знам да сексуални насилник према свим женама поступа исто. Који би разлог био да окривљени Томислав Гаврић према оштећеној „Гама“, није сексуални насилник, а да јесте према оштећеној „Алфа“ и „Бета“? Бити сексуални насилник је карактеристика личности, тако у исто време и под истим околностима насилник је увек насилник. При оваквом стању ствари, искази сведока „Алфа“ и „Бета“, тврдња тужиоца да је учинио напор да се овај кривично-правни догађај потпуно расветли односно да је бар томе тежио, је по мом мишљењу неискрена тврдња. С обзиром да се тужилац противио саслушању сведока Ксеније Бећиревић, чије саслушање је пре давања исказа на главном претресу сведокиња „Алфа“ и „Бета“, и сам предлагао, искрено се надам да тужилац који је државни орган и коме је једини интерес утврђивање истине, наведеном саслушању очевица догађаја Сеније Бећиревић се није противио да би сачувао већ прилично компромитоване исказе сведока „Алфа“ и „Бета“ на којима једино заснива оптужење у односу на окривљеног Томислава Гаврића.

На крају, с обзиром на наведено, предлагем да суд применом одредаба члана 423 став 1 тачка 2 ЗКП, окривљеног Томислава Гаврића ослободи од оптужбе. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Гаврић Томислава, адвокат Милан Бирман, сматра да током поступка није доказано да је његов брањеник извршио кривично дело које му је стављено на терет. Оспорио је и правну

квалификацију и чињеничне наводе оптужнице, које се заснива искључиво на исказима сведока „Алфа“ и „Бета“, који су више пута мењали своје исказе и указао је на низ нелогичности и противуречности током њиховог сведочења.

Па имајући у виду да није доказано да је окривљени Гаврић извршио кривично дело које му је стављено на терет, предлаже да га суд ослободи од оптужбе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Адвокат Синиша Симић, бранилац окривљеног Шевић Ђорђа. Изволите.

АДВ. СИНИША СИМИЋ: Поштоване судије, као бранилац Шевић Ђорђа ја сам размотрио списе предмета, слушао пажљиво ток доказног поступка и из доказа који су изведени током главног претреса, сматрам да апсолутно није доказано да је оптужени Шевић Ђорђе извршио кривично дело које му је и прецизираном оптужницом Тужилаштва за ратне злочине стављено на терет.

Наиме, Шевић Ђорђу се у контексту оптужнице ставља на терет да је учествовао у догађајима у месту Скочићи, међутим, ниједан једини доказ не упућује на то да је он био присутан на том месту. Такође, оптуженом Шевићу се ставља на терет да је учествовао у такозваној акцији на месту званом Хамзићи у селу Шетић, међутим, ниједан једини доказ који је изведен овде на главном претресу не указује на то да је он био присутан том догађају.

Оптужени Шевић Ђорђе је спорадично боравио у зони где се налазила јединица звана „Симини четници“. Он је био возач санитета, те је превозио рањенике, довозио и одвозио робу и тако даље, а сви овде који њега помињу везују га за боравак у том месту заједно са овде оптуженом Драганом Ђекић. Неспорно је да је он у том једном краћем периоду боравио и да се налазио у пролазу или је боравио конкретно у месту Малешаић. Међутим, ниједан једини сведок који је учесник ових догађаја не спомиње њега у контексту да је он учествовао у било којој акцији, која је везана за наношење повреда, за силовање и тако даље. Ја бих само подсетио да сведоци, многобројни сведоци који су овде саслушани на главном претресу, који су били у јединицама које су се у то време налазиле у тој зони, не помињу Ђорђа Шевића ни у каквом контексту. Значи од овде оптужених, преко сведока Пантића, Пантић Милана, сведока Мићић Милана, Видовић Боже и других који су овде саслушани.

Тужилац за ратне злочине неку кривичну одговорност Шевића заснива на неким деловима исказа заштићених сведокиња „Алфа“, „Бета“ и „Гама“. Међутим, ја бих овде хтео да истакнем да сведокиња „Алфа“, која је саслушана пред истражним судијом, децидирано је изјавила да она не познаје Шевића, да би касније на главном претресу на директно питање постављено да ли је он био у Скочићу, она негирала да је лице које се овде помиње учествовало и било у том месту. Поред тога, сведокиња „Бета“ на страни 135 скенираних списа од 1 до 22/96-10, на страни 20 децидирано каже да јој ништа не значи име Шевић Ђорђе.

Такође, иста та сведокиња „Бета“ заштићена потврдила је на главном претресу дана 17.10.2012. године да је није силовао Драганин момак. Сведокиња

„Гама“ која је у време извршења овог кривичног дела имала 15 година не помиње Шевић Ђорђа, да би тек на главном претресу 26.04.2012. године изјавила, односно она би га повезивала на неки начин са Драганом, Драганом Ђекић која је била у том периоду у тој зони. Дакле, заснивање кривице и кривичне одговорности Шевић Ђорђа овде се заснива само на претпоставкама тужиоца које је он изнео у оптужници, а ниједан једини доказ не упућује на то да је он, како тужилац овде наводи на страни 7, силовао, учествовао у силовању сведокиње оштећене „Алфе“, сведокиње „Бете“, кад сам ете сведокиње негирају да је Драганин...

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Извињавам се. Шта је? У тоалет? Хајде, идите. Само извините што сам Вас.

Констатује се, само направимо кратку паузу од 5 минута, имајући у виду да је окривљени Ђурђевић замолио да оде до тоалета, па ћемо наставити.

Можете да седнете. Хоћете и Ви Алићу? Па што не обавите све пре суђења, усред завршне речи, стварно није у реду. Је ли има неко да одведе Алића, је ли можете Ви? Хајде.

Ево само да констатујемо да су се у судницу вратили окривљени Алић и окривљени Ђурђевић, па ћемо да наставимо после кратке паузе.

Извините колега Симићу што смо Вас прекинули, била је виша сила. Изволите.

АДВ. СИНИША СИМИЋ: Ништа, уважене судије. Најтеже је доказивати негативну чињеницу, значи да неко негде није био, да неко негде није учествовао у нечему, да неко није тај за кога га сматрају. Овде ја сам имао тешку обавезу практично имајући у виду начин на који се Шевић Ђорђе бранио и чињеницу да је он и револтиран овим поступком обзиром на његову претходну казну где је он осуђен већ за неке догађаје који овде сада нису предмет расправљања, добио максималну казну и његов револт да се он овде ставља у неки контекст да је он учинио нека кривична дела. Значи, поготово њега лично као човека, погодило у нашим разговорима да му се ставља на терет кривично дело које обухвата силовање и такве неке радње које су изузетно неморалне и одударају од његовог лика и дела, зашто је он тамо осуђен. Ја сматрам да тужилац није пружио ниједан једини доказ да је оптужени Шевић урадио било коју од инкриминација које обухвата квалификација или уопште опис кривичног дела из члана 142 став 1 Кривичног законика. Према томе, ја сматрам да у недостатку доказа, а и у недостатку индиција било каквих других података и предлажем суду да оптуженог Шевић Ђорђа ослободи од ове оптужбе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Шевић Ђорђа, адвокат Синиша Симић сматра да током поступка није доказано да је његов брањеник извршио кривично дело које му је стављено на терет, да за то није било ниједног доказа, па стога предлаже да га суд ослободи од оптужбе због недостатка доказа, а све како је то констатовано аудио техником.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хајде, добро. Одредићемо кратку паузу од 15 минута.

Одређује се пауза у трајању од 15 минута. Довршено у 16:51.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седите сви. Настављено после паузе у 17:17.

Настављамо са завршним речима. На реду је бранилац окривљеног Алић Зорана, адвокат Кузовић Јасминка. Изволите.

АДВ. ЈАСМИНКА КУЗОВИЋ: Поштовани председниче, уважени чланови већа, тужиоче, поштоване колеге и сви присутни, оптужницом заменика тужиоца за ратне злочине окривљеном Зорану Алићу се ставља на терет да је као саизвршилац извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези члана 22 КЗ СРЈ. Сматрам да тужилаштво није доказало тврдње да је окривљени Зоран Алић извршио кривично дело које му се овом оптужницом ставља на терет. Тачком 1 прецизиране оптужнице од 04.12.2012. године наведено је да је окривљени Зоран Алић чувао стражу приликом рушења цамије у селу Скочић. Међутим, ни из једног доказа који је у овом поступку изведен није утврђено и доказано да је окривљени Зоран Алић чувао стражу критичном приликом. Наиме, окривљени Зоран Алић је био малолетан у то време и у јединицу је примљен као дете без родитеља и без било чијег старања, без било каквог животног искуства, без неког већег образовања он је могао једино да обавља неке споредне и помоћне послове у јединици какве је и обављао, а како се то може видети из исказа осталих окривљених који немају ниједан разлог да штите окривљеног Зорана Алића. Па бих тако подсетила да је окривљени Зоран Стојановић приликом изношења своје одбране на главном претресу одржаном 14.03.2012. године на питање шта је окривљени Зоран Алић радио у јединици, изјавио да се окривљени Зоран Алић вртео око камиона, да вози камион и да није смео ни на стажу да иде. На исто питање окривљени Томислав Гаврић је изјавио да је окривљени Зоран Алић био потрчко у јединици и да су га сви третирали као клинца, а Драгана Ђекић је на исто питање изјавила да је окривљени Зоран Алић радио помоћне послове, а конкретно њој је помагао око мотања завоја. Сматрам да је овакво изјашњење осталих окривљених пред овим судом о улози, положају и радњама које предузима окривљени Зоран Алић у критичном периоду, било доследно, јасно и уверљиво. Такође ни из једног другог изведеног доказа није утврђено да је окривљени Зоран Алић чувао стражу, односно то ниједан сведок није навео. Тачком 2 прецизиране оптужнице наведено је да је у месту званом Хамзићи, у селу Шетићи окривљени Алић Зоран чувао стражу, када је по

наводима оптужнице лишено живота 27 цивилних лица. Сматрам да суд у досадашњем току поступка није извео ниједан доказ који би ишао у прилог тврдње тужиоца да је окривљени Алић чувао стражу, а како му се то ставља на терет под тачком 2 наведене оптужнице. Сви сведоци из Малешиха бих подсетила, а који су били предложени од стране тужилаштва, изјавили су да није постојала никаква јама у месту званом Хамзићи, село Шетићи. Поред тога, окривљени Зоран Алић никада није био ни у близини Хамзића, јер је сво време боравио у Малешиху. Тачком 3 прецизиране оптужнице окривљеном Алић Зорану се ставља на терет да је силовао оштећену „Алфу“ и оштећену „Бету“. Окривљени Зоран Алић у потпуности негира да је извршио наведена дела, међутим подсетила бих да су заштићене сведокиње „Алфа“ и „Бета“ дале безброј контрадикторних исказа о наводно истом догађају, па тако заштићени сведок „Алфа“ у истрази није помињала да је окривљени Зоран Алић силовао и тукао, док је на главном претресу изјавила нешто друго. Обзиром да је заштићени сведок „Гама“ на главном претресу, који је одржан 26.04.2012. године, изјавила да када би се нашле заједно заштићене сведокиње „Алфа“, „Бета“ и „Гама“ да су се једна другој жалиле и причале шта им се дешавало, на директно питање окривљеног Зорана Алића да ли јој се некада том приликом када су се њих три нашле заједно без присуства било кога другог из јединице, да ли се некада заштићена сведокиња „Алфа“ жалила да је окривљени Алић тукао и малтретирао на било који начин, заштићена сведокиња „Гама“ је изјавила да то заштићени сведок „Алфа“ никада није учинила, значи никада се није жалила на окривљеног Алића да је тукао или малтретирао на било који начин, а заштићени сведок „Гама“ никада тако нешто није видела.

Такође, на главном претресу је заштићени сведок „Алфа“ изјавила да није никада просила у Лозници, а на исто питање је заштићени сведок „Бета“ изјавила да она зна да је заштићени сведок „Алфа“ просила у Лозници. Такође, заштићени сведок „Алфа“ је свесно лажно сведочила да њен садашњи супруг није био у једници у критичном периоду. Што се тиче заштићеног сведока „Бете“ она је изјавила на главном претресту одржаном 25.04.2012. године да окривљеног Алић Зорана зна као „Алија“. Када је дословце изјавила „тако су га сви звали“. Међутим, то је апсолутна неистина да су окривљеног Алића тако звали као „Али“, пошто окривљеног Зорана Алића никада нико није звао ни у једници нити ван јединице „Али“, а што је још важније ни заштићене сведокиње „Алфа“ и „Гама“ окривљеног Алића не познају под именом „Али“. Е сада тако да се поставља питање на коју личност мисли заштићени сведок „Бета“ када говори о „Алију“, посебно када се има у виду да је на директно питање мене као браниоца упућено заштићеној сведокињи „Бета“ да опише како је окривљени Алић Зоран, односно „Али“ како она тврди, у то време изгледао, односно колико је година имао, заштићена сведокиња „Бета“ је изјавила да је имао 23, односно 25 година, а подсетила бих да је он тада имао 16 или 17 година што је, што ћемо, сложићемо се, представља велику разлику. Нећу одузимати суду време навођењем свих примера који говоре да су заштићене сведокиње „Алфа“ и „Бета“ својим нетачним и контрадикторним исказима о истим догађајима довеле у питање свој кредибилитет као сведока у овом предмету и да су лажно теретиле

окривљеног Алић Зорана. Дакле, из свих изведених доказа након њихове укупне анализе не може се утврдити да је окривљени Алић Зоран извршио дело које му се овом оптужницом ставља на терет, како ни да се у његовим радњама стичу обележја тог дела. Остаје нада да ће судско веће имати у виду не само пукe тврдње тужилаштва, већ и успех са којим је тужилац то успео и да докаже. Стога, у односу на окривљеног Алић Зорана предлажем ослобађајућу пресуду. Поред тога истакла бих само да је окривљени Алић тежак ратни војни инвалид без једне ноге и да је он у време када му се наведено дело ставља на терет да га је наводно учинио био неосуђивано лице. Због свега горе наведеног предлажем да се окривљеном Алић Зорану укине притвор, а опреза ради предајем оверену судску изјаву којом се гарантује да ће се окривљени Зоран Алић пријавити и налазити на адреси наведеној у овереној изјави. Значи, ево поднели смо ту изјаву и предлажемо да се замени значи мера притвора неком блажом мером.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Алића, адвокат Јасминка Кузовић у својој завршној речи наводи да током поступка није доказано да је окривљени Алић извршио кривично дело које му је стављено на терет, па предлаже да га суд због недостатка доказа ослободи од оптужбе, а опреза ради наводи да се ради о тешком инвалиду, да је у време када му се ставља на терет да је извршио кривично дело није био осуђиван, предлаже укидање притвора, то јест да се уместо притвора окривљеном Алићу изрекне нека друга блажа мера обезбеђења присуства, на пример забрана напуштања боравишта, а суду доставља и изјаву Томић Драгана која је оверена у Другом основном суду у Београду дана 23.01.2013. године, да ће се окривљени након изласка из притворске јединице налазити на адреси у Лазаревцу, Опленачка 9а, то јест у његовом домаћинству, а све како је то констатовано аудио техником.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем. Даћу реч браниоцу адвокату Бобић Светлани, браниоцу окривљеног Турђевић Зорана. Изволите колегинице.

АДВ. СВЕТЛАНА БОБИЋ: Поштовани председниче, пре него што започнем са излагањем завршне речи, обзиром на начин на који је заступање моје у овом поступку ишло и на различите ставове мог браћеника о томе да ли да износим или не износим завршну реч, јер је између осталог у више наврата тражио да не износим завршну реч, ја бих да поделим са Вама ту дилему да ли да изнесем завршну реч па да се он сложи или не сложи или да га пре тога питамо да ли је сагласан са тим да изнесем, ја сам припремила завршну реч, али.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте имали ограничено заступање у једном тренутку, а у једном тренутку Вам је дозволио са пуним капацитетом да будете бранилац, мислим да нема разлога да не изнесите завршну реч. Сада ако Ви имате неки други договор са окривљеним.

АДВ. СВЕТЛАНА БОБИЋ: Након тога је више пута мењао мишљење, па просто да ли да изнесем завршну реч, па да се он сложи или не сложи, или да га пре тога питамо да ли је сагласан да изнесем завршну реч.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ђурђевић се крсти тамо из оног посебног дела. Ђурђевићу, је ли да изнесе завршну реч бранилац? Може, ево клима главом из посебног дела. Изволите колегинице Бобић.

АДВ. СВЕТЛАНА БОБИЋ: Хвала. И пре изношења завршне речи желела бих да се констатује да ми још увек нисмо добили одлуку о овоме захтеву за изузеће мог брањеника, који се односи на тужиоца. Тужилац је присутан у судници, па да ли је у међувремену стигла одлука.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Наравно да је стигла одлука, зато сам и одржао суђење, видели смо сви, ево цело веће је видело све те одлуке које су биле и добићете како је то законом предвиђено. Није предвиђено законом да се уручује на руке овде у судници, то је неки пут ми то радимо, али добићете на законом предвиђен начин. Ето, то је толико што се нас тиче. Изволите, крените са завршном речи.

АДВ. СВЕТЛАНА БОБИЋ: Поштовани председниче већа, поштовани чланови већа и поштовани колега тужиоче, у тренутку када одбрана даје своју завршну реч, којом ће указати на своје виђење изведених доказа и могуће примене материјалног права, након завршеног доказног поступка у коме су стране имале прилику да изведу неке од предложених доказа и након што смо чули аргументе тужиоца којим оправдава своје виђење у овој кривичној ствари, желим прво да укажем да одбрана не спори потребу да они који су криви сnose одговорност и у оквиру закона буду кажњени за противправне радње које су извршили, али у границама одговорности за радње код којих постоје елементи кривичног дела и једино уколико се утврди да су исте починили, као и да изразим жаљење забог трагичних догађаја који су се догодили током рата на подручју бивше СФРЈ, као и због страдања лица означених као оштећени у овом поступку. Циљ овог кривичног поступка и доношења пресуде јесте задовољење правде, што ће бити постигнуто уколико кривица окривљених буде утврђена на начин који прописује закон. Стога, окривљени легитимно очекују, а одбрана верује да ће ово веће правилно утврдити и одредити кривичну одговорност, као и да ће исправити неправду која је самим вођењем овог поступка учињена онима који не сnose кривицу за догађај описан у оптужници. Што се тиче систематике излагања ове завршне речи прво ћемо изнети анализу кредибилитета сведока чији искази делимично терете мог брањеника и најрелевантније доказе, као и питање које је по мишљењу одбране кључно за овај поступак у односу на мог брањеника, а то је питање које се односи на опште елементе које је тужилаштво имало доказати да би оптужени могао бити оглашен кривим за кривично дело које му се ставља на терет, пре свега да ли је окривљени Зоран Ђурђевић особа коју су називали „Зоран из Шапца“, а потом ћемо дати кратки осврт на правна начела и стандарде који су се имали применити приликом доношења одлуке, то јест принцип „in dubio pro reo“, претпоставке невиности и индивидуалне кривице. Такође ћемо се осврнути на поједине наводе завршне речи тужиоца у мери у којој то буде неопходно.

У погледу кредибилитета сведока „Алфа“ и осталих доказа указујемо на следеће. Обзиром да од бројних изведених доказа окривљеног Ђурђевића терети само исказ сведока „Алфа“, указаћу кратко на неке чињенице везане за овог сведока које су од значаја за утврђење да ли се ради о сведочењу на основу којег

би се могла донети осуђујућа пресуда за овако озбиљно кривично дело. Пре свега, напомињем да се по мишљењу одбране сведок „Алфа“ не би могла сматрати поузданим сведоком обзиром да постоје посебне околности које указују на сумњу о њеној поузданости као сведока, а њени искази контрадикторни су изведеним доказима. Наиме, из списка је видљиво записници о саслушању овог сведока од стране МУП и у овом поступку записници и други докази, да се ради о лицу које је у више наврата давало лажне изјаве и лажно се представљало, те да на тај начин исходувала избегличку легитимацију на лажно име којим се после тога служила, на незаконит начин набавила путну исправу са својом сликом и лажним подацима, а у овом поступку изјавила да њен супруг никад није био у јединици и да није привођен што је увидом у спис могуће утврдити да је неистинито. Да је њено делимично неистинито сведочење у овом поступку само један у низу њених поступака овакве врсте, поред тога лични интереси сведока „Алфа“ тесно су везани за овај поступак обзиром да је њен супруг спорног периода боравио на местима где су се одвијали предметни догађаји и био припадник јединице, а њему се у овом поступку не суди што је, по мишљењу одбране, битно утицало на сведочење овог сведока, те да је истим из овог разлога оптеретила неке од окривљених, пре свега мог брањеника ког терети само исказ овог сведока који је у супротности са свим осталим доказима. Обзиром да тужилац у оптужници мог брањеника означава као „Зоран и Шапца“ осврнућемо се кратко у погледу њега. За радње описане у тачкама 1 и 2 оптужнице нема никаквих доказа о његовом учешћу, односно нема доказа да је у то време био у саставу јединице, а за неке од радњи описаних у тачки 3 једини доказ је сведочење заштићеног сведока „Алфе“. Мом брањенику је име Зоран из Шапца, али у поступку нису изведени докази из којих би било несумњиво утврђено да је лице које сведок „Алфа“ назива „Зоран из Шапца“ управо овде окривљени Зоран Ђурђевић, односно нема доказа који би на то несумњиво упућивали, мада ово сматрам најрелевантнијом чињеницом коју је требало утврдити у односу на мог брањеника. Сведоци у овом поступку мог брањеника нису препознали као Зорана из Шапца који је у спорном периоду можда и био, једном делу спорног периода био у саставу јединице, а сведок „Алфа“ је пошто су јој предочене фотографије из тог периода, Зорана Ђурђевића и неког трећег лица, са сигурношћу тврдила да је Зоран из Шапца то треће лице чије су јој фотографије предочене, а да је лице на фотографијама на којима је Зоран Ђурђевић не познаје. Како би учинио очигледном склоност овог сведока да уподобљава исказ циљу због којег даје, окривљени Ђурђевић јој је рекао „ја сам Зоран из Шапца“, након чега је она одмах променила свој исказ везан за препознавање лица на фотографијама и изјавила да је „Зоран из Шапца“ није лице на које је претходно указивала гледајући фотографију и указала на фотографију Зорана Ђурђевића и ако је непосредно пре тога са сигурношћу тврдила супротно. Из овог поступка заштићеног сведока очигледно је да је њено сведочење срачунато да би се потврдили наводи оптужнице и што више оптеретило оне које је тужилаштво означило као окривљене, те сматрам да њен исказ не би требало узети у обзир или га у најмању руку узети са резервом, односно поклонити му веру само у деловима у којима се подударају са осталим

доказима и исказима осталих саслушаних лица. На овакав закључак упућује и чињеница да овај сведок у више наврата на сличан начин допуњавала и мењала свој исказ на начин који је тежи за окривљене и уподобљен потврђивању оптужнице са циљем да веће доведе у заблуду. Подвлачим да нити једно саслушано лице није указало на окривљеног Зорана Ђурђевића као „Зорана из Шапца“, а ради се о лицима која су у предметном периоду више месеци са јединицом и препознали остале њене припаднике. Како да протумачимо чињеницу да се само Зорана Ђурђевића не сећају осим уколико он ту није ни био, односно није вршио радње описане у оптужници. Да је стварно у више наврата злостављао, силовао, тукао и мучио „Бету“ и „Гаму“ и неколико месеци боравио са њима на истом месту вероватно би му запамтиле лик као и осталима. Поред чињеница да је исказ овог свеока, сведока „Алфа“ конфузан, исти је сам себи контрадикторан у делу који се односи на препознавање „Зорана из Шапца“ на фотографији, а контрадикторан је исказима осталих сведока у делу којим терети „Зорана из Шапца“. Овде мислим пре свега на наводе да је у њеном присуству оштене „Бета“ и „Гама“ приморавао да голе шетају по столу и у присуству „Алфе“ силовао „Бету“ и „Гаму“ што оне у својим исказима нису навели нити потврдили, дакле неко од сведока није говорио истину. Верујем да би се сведоци овога сећали да се стварно догодило, а обзиром да су о осталим догађајима детаљно сведочили, нису имали мотив да овај део прећуте и то нас упућује на закључак да је поуздано сведочење „Алфе“ у овом делу спорно. Верујем да би доказима чије предлоге за извођење је веће одбило, наведено било још очигледније, но такође се надам да ће се судеће веће постарати да чињеница да ови докази нису изведени, не иду на штету нити једном од окривљених. У погледу правних начела и стандарда указујемо на принцип „in dubio pro reo“ и члан 18 ЗКП према ком пресуду суд може засновати само на чињеницама у чију је извесност потпуно уверен, а када постоји било које двоумљење или сумња у погледу чињеница пресудних за примену неке одребе КЗ, суд то мора прихватити у корист окривљеног. Ово стога што је стандард изван разумне сумње ближи апсолутној тачности него могућој кривињи, те ако би суд био убеђен да је оптужени вероватно крив више него да није крив, то не би било довољно за осуђујућу пресуду. Сходно наведеном правном стандарду и исказу сведока „Алфа“ чији су као што смо рекли лични интереси уско везани за сведочење у овом поступку у делу који се не подудара са исказима осталих сведока, а нарочито њене контрадикторне исказе који се односе на препознавање Зорана Ђурђевића, не би требало узети у обзир као основ за доношење осуђујуће пресуде, а поготово не у процесу где је предложена затворска казна у трајању од 20 година. Према претпоставци невиности на коју свако од оптужених има право, претпоставља се да се оптужени има сматрати невиним док се не докаже његова кривица, иста обухваћа обавезу да се пре доношења осуђујуће пресуде утврди сваки елемент дела који се ставља на терет оптуженом. Дакле, пре свега да ли је инкриминисану радњу починио окривљени. У погледу оптужнице и завршне речи тужиоца, без обзира на став да чињеница није несумњиво доказано да је мој браћеник уопште лице које се помиње у оптужници у и сведочењима, представља основ за доношење ослобађајуће пресуде. Не могу да не укажем на

то да у претежном делу оптужнице нису издеференциране радње сваког саизвршиоца понаособ, што је сматрам било нужно, јер од описа тих радњи зависи и постојање саизвршилаштва и примена одговарајућих одредби кривичног закона. Ово стога што у складу са начелом индивидуалне кривице сваки саучесник одговара према степену његове кривице за дела која је починио, независно од тога да ли и у којој мери одговарају други саучесници, а евентуална криминална намера и дела других којима оптужени није допринео, не могу бити основ за кривицу, јер би другачији закључак значао додељивање колективне одговорности окривљенима, што је појам који је апсолутно неспојив са домаћим законима и међународним кривичним правом. Ни судска пракса ни литература не подржавају предлог да се један основни облик прошири укључујући лица са различитим улогама, додељујући им исти степен кривичне одговорности као што то предлаже тужилаштво те се стога надам да то неће учинити ни ово уважено веће. Из навода „усаглашавајући се са радњама других” није јасно на који начин је било ко од овде окривљених могао спречити деловање других, чак и ако се то догодило обзиром да нико од њих није имао овлаштења која би им омогућила да спрече било какво понашање осталих, а такође, не постоји поуздан закључак о томе да ли је ико од оптужених као припадник јединице имао ефективну контролу над догађајима и радњама везаних за третман оштећених. Тужилаштво у завршној речи неосновано наводи и следеће, да је учешће мог браћеника потврдио сведок Јовић, но не наводи учешће у чему и од када. Из исказа овог сведока не може се утврдити да је мој браћеник био присутан у јединици у време догађаја описаних тачкама 1 и 2 оптужнице, да је мој браћеник био припадник јединице „Симини четници” од почетка '92, мада је поступајућем већу познато да је он у то време био у саставу друге јединице, што је утврђено и у другом поступку у којем је против њега донешена осуђујућа пресуда, да је „Алфу“ тукао Зоран Ђурђевић мада је она изјавила „Зоран из Шапца”, а не Зоран Ђурђевић, да је приморавао овде заштићене сведокиње да гледају силовање једна друге позивајући се на њихове исказе мада то из њихових исказа не проистиче, да су искази сведока сагласни и да ничим нису компромитовани. Претходно образложено питање несагласност исказа као и оцена поузданости неких од њих. Да потврда више стоји у чињеници препознавања окривљених у судници и на сликама као што сам раније указала у погледу мог браћеника нити у судници нити на сликама нико од оштећених га није препознао као извршиоца кривичног дела које му се ставља на терет а ни као „Зорана из Шапца”, па ни сведок „Алфа“ већ је то изјавила накнадно на начин како сам описала. Надаље, тужилаштво није дало одговор на спорно питање у вези мог браћеника да ли је он лице кога „Алфа“ назива „Зоран из Шапца”, односно није се изјаснило у погледу чињенице да га као таквог нико од сведока није поуздано идентификовао. Не наводи из којих доказа недвосмислено произилази да је мој браћеник „Зоран из Шапца” ког помиње „Алфа“, па ни из којих доказа је могуће утврдити ко је све учествовао у радњама описане у тачкама 1 и 2 оптужнице. Верујем да чињеница да је окривљени Ђурђевић пред овим судом већ осуђен за ратне злочин у другом предмету неће на ово веће утицати на начин којим би била прејудицирана његова кривица и у

овом поступку, где нема поузданих доказа да је он уопште учествовао у извршењу кривичног дела које се окривљенима ставља на терет као ни да ли је управо он „Зоран из Шапца” ког помиње „Алфа“.

Као бранилац окривљеног сматрам да мој браћеник не би требао сносити одговорност за радње трећег лица за које не постоји доказ да је у истима учествовао, те да стога нема места његовој одговорности за кривично дело које му се ставља на терет и предлажем да суд у односу на Зорана Ђурђевића донесе ослобађајућу пресуду. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљеног Ђурђевић Зорана адвокат Бобић Светлана у својој завршној речи наводи да током поступка није доказано да је окривљени Ђурђевић извршио кривично дело које му је стављено на терет, да је исказ сведока „Алфа“ која једина терети окривљеног конфузан и контрадикторан, да му не треба поклонити веру, да тужилац током поступка није успео да докаже да је окривљени Ђурђевић Зоран онај Зоран из Шапца који је био у то време у јединици, па стога предлаже да га суд због недостатка доказа ослободи од оптужбе. А све како је то констатовано аудио техником.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колега Нинићу изволите. Бранилац окривљене Ђекић Драгане адвокат Нинић Горан.

АДВ. ГОРАН НИНИЋ: Поштовано веће, пошто сам ја знао да сам последњи по редоследу није ми било уопште згодно да припремим завршну реч не знајући шта ће моје колеге пре тога изнети, а да се не понављам. У сваком случају, придружио бих се завршној речи пре свега моје колегенице Гоце Живковић, Живановић, ја се извињавам, у вези са ставовима које је изнела у вези са оптужницом, односно правно-теоријским деловима у вези са саизвршилаштвом. Како ја видим ову оптужницу тужилац је у неко друго време по захтеву неких или некога покушао да споји два списка, списка несталих лица из села Скочића и списка јединице која је у то време боравила на тој територији и то је у принципу једино што је он овде до краја и тачно успео. Не споримо и нико нормалан нити може да му буде, да не исказе своје жалости за страдалим људима на том подручју и неспорно да је јединица била у то време на том подручју, али ако кренемо прво од тих страдалих, па погледамо ове обдукционе налазе видимо да се тај догађај догодио 12. јула на Петровдан, била врућина, нико ништа није могао да понесе, а онда видимо овде око тих страдалих лица постоје лица која имају цемпер, имају сако, они су јако топло обучени, где су та лица страдала. То је прво и основно питање на које нам тужилац не даје одговор. Ова јединица има много изгинулих или умрлих након тога. Ја нећу да кажем да неко из те јединице нема учешћа у дешавањима или евентуално појединачним смртних случајевима неких од тих лица, али ово ми мени лично јако ми смета је л' ово ми личи на суђење добровољачкој јединици, а посебно ако се узме овај опис како је тужилац

описивао сечење полног органа и тако даље, јер неко ко прати ову материју види да је то матрица која се понавља у неколико предмета. Где год се појавило етничко чишћење неки ум је смислио да је то најбољи начин да се то обележи. Па ми овде имамо једно врло, да не кажем сумњиво, али никакво сведочење сведока „Алфе“ и никога више. Да је тако једна монструозна ствар рађена, ја претпостављам да је ова оптужница кренула с тим да се обележе Срби за етничко чишћење Ромске популације са тог и тог, па се то најбоље постиже застрашивањем тако што се врше таква дела где се то и то је то. Међутим, ја као неко ко лично има сипматије према добровољачкој историји српске војске никако не могу да прихватим да се по списку добровољачке јединице редом обележавају људи као злочинци, што овде имамо случај. Ја ћу то на мојој брањеници најбоље показати. Пре свега, Драгана Ђекић у то време нико, ни једном тужилац не каже има шеснаест и по година, значи прича се како су оштећене младе, како су овакве, како су онакве, она има шеснаест и по година, рођена септембра '75. године, тужилац чак, то сам сачекао до краја у предлагању казне за Алића предложи малолетничко за Драгану Ђекић не помену. А зашто? Зато што Драгана Ђекић о свему говори искрено и она кад је сведочила у неком другом предмету она каже искрено и за то претрпи своју животну судбину каква јесте да јесте. Кад тужилац овде напише Драгана Ђекић одсекла косу, она каже „јесам одсекла“, па се утврди да те девојчице или девојке имају вашке, па кад каже тужилац Драгана Ђекић извршила претрес, Драгана Ђекић каже „јесам, ја сам извршила претрес“, што ћу сад само сегментарно, наравно оставићу нешто и за други део. 'Ајмо код тог претреса, значи Драгана Ђекић изврши претрес по правилима војне службе, значи како се врши претрес лица тако што вам прво неко ко вам је надређен чак овде женско над женским, колико видимо ту много мушкараца је било, при томе нешто се поштовало од тог дела, Драгана Ђекић изврши претрес и преда то што је нашла другоме, ономе ко је наредио претрес. Где је ту омаловажавање? А ове тужиоцеве конструкције емотивно везана за крстић који не зна како изгледа, до лажи „Алфе“ која каже она јој је скинула лачнић с врата, па сама „Гама“ каже имала сам бунт сакривеног злата у цепу. Ја сам очекивао искрено да ће колеге мало више обратити пажњу на сведочење „Алфе, „Бете“ и „Гаме“ у свим осталим облицима нисам се базирао, али рецимо једна од „Алфиних“ огањних лажи у том правцу јесте да је Драгана покидала крстић „Гами“ као да га је она носила око врата и није ни логично да је „Гама“ муслиманске вероисповести носила крст око врата у својој средини и није ни носила и да се не лажемо, и на крају крајева порекло тог злата можда би се могло да се утврди у неком другом предмету за ратне злочине против Срба који није вођен, али то није битно за овде, за овај предмет. Апсолутно значи поклањам веру исказу Драгане Ђекић у томе да она није била у Скочићу и да не причам о овоме кад се замени, ово што тужилац уради, кад се замени малтретирање, сечење косе замени се кад рађена Драгана лежећи удара шамаре овој „Гами“ ко је већ сведочио што је апсолутно немогуће, неко ко је рађен у обе ноге ко не може, уосталом да ми не преносимо на то подручје атмосферу Кнез Михаилове, то је рат људи, ја не знам каква је то ситуација, ја сам био лично и лично сам се уверио кад неко ко је наводно заробљен малтретиран, мучен и тако даље одбије

рањеног борца да изведе до ВЦ који је непокретан. То ја нисам срео, то ни у филму нема, то је толико нелогично, толико супротно животу, толико супротно ситуацији која је тамо била, ако је била таква каква јесте, да то једноставно није прихватљиво ни у једном сегменту.

Оптужница нелогична апсолутно. Каже се они су се сагласили, да сад не понављам колегеницу Живановић, рецимо један сегмент око рушења џамије, они су обезбеђивали. Кога су они обезбеђивали на подручју где нема ни једног муслиманског ни хрватског војника у рату између српског, хрватског и муслиманског становништва? Кога, од кога су обезбеђивали? Какво је то сагласје? Друга ствар, свако ко се уопште разуме у војну хијерархију и принцип командовања и субординације јасно нам је да ако је та јединица у саставу територијалне одбране да за било коју акцију мора да има или наређење више команде или изводи самосталну акцију, а коме шаље извештај више команде, то нису документа која су апсолутно непозната, да бисмо дошли до саизвршилаштва односно до сагласности воље. Ако постоји виша команда онда мора да буде предочена борцима. Ако постоји самостална одлука јединице односно команде јединице, онда она опет мора да буде саопштена. Ако постоји индивидуална одлука, она не мора ником да буде саопштена, онда нема саизвршилаштва. Просте су то, логичне ствари које ова оптужница не трпи, ту логику не трпим. Хтео бих да објасним и да поменем овде једну личност коју очигледно овде сви избегавају од почетка овог суђења из разно разних мотива, а то је Елмедина Карић. Окривљени имају своје разлоге зашто не помињу, поједини. Тужилац има своје разлоге вероватно због материјалних доказа, али мени је јако битно, из простог разлога што други учесник у овом поступку коме ја безрезервно верујем, то је Рибих Зијо, искрена жртва. И имао сам огроман проблем да усагласим његов и Драганим исказ који ми се нису слагали у смислу појављивања Драгане на местима где она тврди да није била и ево ја ћу сад да покушам суду да само неке назнаке да предочим како је до тога дошло и шта се дешава. Драгана у свом исказу каже да она поподне врши и то је сагласно са исказом и заштићене сведокиње да она поподне врши претрес на путу и то се отприлике поклапа са путем ка џамији, то се поклапа и она каже после тога њу Шевић или неко други одвози у Малешин, али Зијо каже ја сам видео девојку, плаву девојку која се зове Драгана. Е сад шта се дешава, Зијо каже, ево чак могу да вам предочим и део транскрипта, мада мислим да то није место у завршној речи, на страни 22 од 20.10.2012. са главног претреса он каже „па сећате ли се шта су носили од оружја?“, „па знам да су пиштољ имале оно овде на футроли, да су имали то“, па онда каже да је та Драгана имала бели опасач, да су викали Драгана помери цип тамо, вамо, то све има у овим транскриптима. А сад бих ја суд подсетио како рецимо окривљени Гаврић каже за Елмедину Карић. „Што се тиче преосталих жена цивила то је транскрипт аудио записа са претреса 15. септембра, тад сам видео да у ствари постоји тих шест жена и видео сам да поред ове тетке постоји још пет жена за које се нисам интересовао, јер су се кретале слободно, чак сам једну бошњацињу или муслиманку видео са пиштољем у фотроли како носи око појаса, око струка. И питате Ви која је то била да ли знате можда?“ и он каже „покојна Дина Карић“. Све сведокиње овде

сведоче, ове остале, да је Дина Карић ишла практично у свим неким акцијама. То ћете видети из осталих, али рецимо сведок Јовић Драган, коме тужиоц мало поклони веру, а мало му не поклони, али 'ајде ево да видимо и он каже „да ли сте видели да је те неке жене приморавао да чисте оружје, он каже „то нисам видео, али видео сам да ова што је била код Симе четника је носила пиштољ“. Шта се дешава тамо у том Малешиху? Дешава се то да све жене доведене имају српска имена, али мислим да би и веће лако погодило пошто су све Драгане она друга која дође су Зорице. Зашто? Зато што се Драгане Ђекић старија сестра зове Зорица. Па онда нам Јовић каже „не, видео сам ту плавушу што је била, е сад они кажу да су то биле две муслиманке сестре које су заробљене, сад не знам да ли је та Драгана или она друга Драгана“. Сво време функционишу две Драгане, зашто две Драгане, јер Елмедина се креће са јединицом и наравно увек су могући сусрети са војном полицијом, посебно у тим неким граничним областима где војна полиција врло често врши легитимацију војника. И она има бели опасач, ознаку војне полиције и она може да се креће, јер она нема ништа од документације, нема никакву војну књижицу, нема ништа, и она се креће са тим белим опасачем у свим акцијама које се спроводе. О томе и о учешћу имамо исказ Алић Драгана, Алић Зорана ја мислим, можда сам, у коме Алић каже „ми смо пошли, била је с нама Дина и тад смо рекли кад се срушила џамија, е Дина кад се вратила са рушења џамије“, што значи да је на месту, том месту била Дина. „Е сад, Дина није више муслиманка, почела је да руши џамије, шалили смо се по том типу“. Што значи да је тог дана на Петровдан у Скочићима код џамије била Елмедина. Зијо нам каже у свим својим исказима најлакше ћу да препознам ону девојку, ону Драгану, изврши се једно врло сумњиво препознавање. Зашто сумњиво? Зато што се истражни судија сложио да ни једна жена није личила на Драгану на препознавању и Зијо не препозна Драгану, Драгану Ђекић. А зашто је не препозна? Зато што није Драгана Ђекић била тамо, него је била Драгана, Драгана која носи пиштољ, која носи футролу, која носи бели опасач и која помера цип. То није Драгана Ђекић. Каже нам Алић у тој својој изјави „знам сигурно да је из камиона изашла Дина, да је остала Дина у Малешиху“, то се сасвим поклапа са изјавама ове три сведокиње које у то време значи виде плаву девојку коју зову Драгана и која силази из ципа и он каже сигурно знам да је остала Драгана. Но без обзира, ја кажем ово је само један део где су се поклопиле конструкције неких окривљених и тужиоца да се нек ствари ту склопе. Учешће Драгане Ђекић апсолутно у овим догађајима мени је жао што нисте дозволили, не знам из којих разлога, сматрам да није ни процесно ни оправдано, да послушамо Сенију која каже у истрази „она је једина која нас је бранила, која је стала на врата и рекла не може то тако да се силује и не може“, то је Драгана. Па и овај Јовић мученик каже „па кад је одсечено уво неком муслиману једино ко се ту бунио била је Драгана“. Па онда нам, е онда треба сажвакати истину коју нам тужилац каже сагласила се, замислите Драгана се сагласила са силовањем свог дечка тадашњег Ђорђа Шeviћа, у оквиру јединственог умишљаја. Да ли то има некакве везе са логиком и са укупном причом или са силовањем и вађењем зуба и не знам каиша? Не знам, сведокиње „Алфа“ које је пре свега недоказано, а осим тога њена сагласност у том делу. У

ком делу то може се саставити са логиком, било која од тих тврдњи. Ја искрен да будем на ову оптужницу гледам са доста ниподаштавања, јер она има, пазите, ако, стигне нам из Кантоналног суда да је примарна гробница Шахбеговић, а нама се у оптужници каже да је место извршења Хамзићи, а секундарна на Црном врху, са налазом вештака који не говори о материјалу који је пренет из примарне гробнице, значи ми у суштини што се оштећених тиче, немамо доказа ко је где од њих уопште евентуално, где је вршена егзекуција, ко је то извршио егзекуцију, на ком месту, где, када, ништа од тога, али ја ни не мислим да је то део одбране везан за моју браћеницу. Ја само хоћу још једном и сто пута ћу поновити зато што се ни једном није поновило, Драгана у то време има 16 и по година. С чим она има тад да се сагласи? Дошла је из два најлепша порива, два најбоља мотива који човек може да има, као добровољац у њеној глави за своју земљу и заљубљена и чини ова гнусна дела и никад ни после тога ни било шта, и први пут кад је присуствовала после тога гнусним делима она дође овде и сведочи за то. Ви добро знате, имате довољно искуства за одређене ствари, треба да постоји карактер, треба да постоји, не могу сви људи да ураде све. Драгана Ђекић ни по једном не може да уради ово што је стављено овде нити је то било нити постоји и један доказ. Никакво мучење, никакво малтретирање, а никакво ни присуство овим одвратностима, јер ја то само тамо могу да назовем као човек, који су описани у оптужници. Неки од њих су се вероватно десиле, да ли су, ко их је то одрадио, да ли Драгана треба да одговора за неког „Тишу“ или неког другог и да ли се то она договорила с тим „Тишом“ да води „Бету“ или „Гаму“ то стварно мислим да нема никаквог смисла. Ако тужилац приложи било какву наредбу или наређење за ту акцију ја бих то прихватио, саопштено или није саопштено, исељавамо Роме из одређеног дела, јер су они војна јединица у саставу ТО.

Из свих разлога и вероватно још много тога што нисам успео да кажем, предлажем да суд Драгану Ђекић ослободи и да јој надокнади трошкове поступка, оно што њој се не може надокнадити а то је сва ова мука за све ове године, али барем ће добити одређену сатисфакцију и ослобођење за убудуће. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Захваљујем.

Бранилац окривљене Ђекић Драгане адвокат Нинић Горан у својој завршној речи наводи да нема доказа да је окривљена Ђекић Драгана извршила кривично дело које јој се ставља на терет, придружује се завршној речи своје колегенице Живановић и предлаже да суд окривљену због недостатка доказа ослободи од оптужбе, те да јој се надокнаде трошкови кривичног поступка као једини вид сатисфакције за ово што се повлачило по судовима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Даћу реч окривљеном Богдановић Дамиру.

АДВ. ГОРДАНА ЖИВАНОВИЋ: Мој браћеник има последњи аутобус у осам сати за Лозницу, нема где да спава, па просто ако мислите да данас све то

завршимо да ми њему учинимо ако може услугу у неком интермецу да своју завршну реч да би стигао, не знам, то је његова молба, мора да се врати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али ја не могу да прекинем, да га пустим, јер онда немамо услове за одржавање главног претреса, то је оно. А кад би планирао на пример да иде?

АДВ. ГОРДАНА ЖИВАНОВИЋ: Па он и морао да стигне за неких двадесетак минута доле до железничке станице, аутобуске станице да у 10 до 8 ухвати тај.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па добро, ми до седам имамо радно време, тако да се надамо да ћемо завршити.

АДВ. ГОРДАНА ЖИВАНОВИЋ: Е добро, хвала лепо, извињавам се.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Мада би требали још неку ствар да урадимо, али то ћемо одлучити после. Изволите Дамире.

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Ја сам у истом таквом проблему, јер немам превоз до куће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кад имате Ви?

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Па ево за отприлике 45 минута, 40 минута тако, а треба да дођем до Сава центра.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колико Вам треба времена?

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Па мени треба 20 минута да прочитам, није проблем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не 20 минута, колико Вам треба времена до Сава центра да ухватите тај аутобус?

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Па петнаестак минута, 20.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи ако би, једноставно да завршимо, сад још мало да завршимо, сад је 6 и 5.

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Да, па ја ако може, није проблем, ја бих сутра, за 20 минута ја ћу завршити, ја немам пуно, али нећу стићи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Неће стићи сви, то је оно.

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Стварно имам проблем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, Ви имате неких 20 минута. Чекајте само да видим, 20 минута имате завршну реч отприлике?

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Па тако 20, 25 минута.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тако сте спремили, а нећете стићи ако кренете сад са завршном речи, нећете стићи да?

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Па нећу стићи, отићи ће ми аутобус.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро Дамире. Хајде констатоваћемо да вероватно има ту и других окривљених који такође имају сличне проблеме, јер сте углавном сви из унутрашњости. Додуше неко је и у притвору и у затвору и тако даље. Добро, ништа. Хајде седите, сад ћемо да констатујемо, па ћемо да. Угасите микрофон.

ОКР. ДАМИР БОГДАНОВИЋ: Хвала господине председавајући.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па ћемо да одлучимо да видимо шта ћемо.

Констатује се да окривљени Богдановић Дамир моли суд да се прекине суђење у наредних 15 минута имајући у виду да има последњи

аутобус за Руму, а да му завршна реч траје неких 20 до 25 минута, те да неће стићи да изложи данас завршну реч, а сличан захтев има адвокат Живановић за окривљеног Стојановића, с тиме што њему аутобус креће у 20 часова.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е овако ћемо онда, сутра ћемо наставити заршне речи, неће. Изволите Стојановићу, хајде изволите.

ОКР. ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ: Добро вече, имам пар речи да кажем, ја се слажем свешто је рекао мој браћеник.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, није то завршна реч. Ја сам мислио да нешто имате, не смемо, не можете сад завршну реч, сутра настављамо, нисте разумели. Јесте ли разумели Стојановићу?

ОКР. ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ: Да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи нећемо имати времена, једноставно таква је ситуација. Сутра ћемо да наставимо. Спремите се за сутра да наставимо завршну реч. Седите, можете да идете на место. Ево овако, Ви знате да нам је у међувремену од кад је тужилац дао завршну реч па до данашњег дана шта се све дешавало, али десило се и то да смо добили онај доказ из Босне који сам ја тражио пре више од можда шест месеци ако не и годину дана. Добро није годину дана, али тако нешто отприлике, тако, више од шест месеци сигурно и једноставно мораћемо сутра, па се спремите у том смислу да отворимо претрес у смислу члана 411 ЗКП, само да прочитамо тај доказ и евентуално ако имате нешто да додате у вашим завршним речима у вези с тим доказом или да ли остајете при завршним речима вашим. То ћемо ја се надам кратко и онда можемо да завршимо, али кад дају сви окривљени завршне речи онда ћемо само у том смислу да отворимо главни претрес и евентуално да нешто допуните у својој завршној речи у вези са тим доказом који ћемо извести. Једноставно тако се десило. Ја сам мислио да ће то бити много раније, али ето, тако иде та међународна пошта замолним путем, тако споро.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

**Да се данашњи главни претрес прекине, наставак се одређује за сутра,
то је 13.02.2013. године у 14:30,**

што је присутнима саопштено па их не позивати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У овој истој судници, видимо се сутра.

Довршено у 18:10 часова.

ЗАПИСНИЧАР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА